

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ**

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ  
ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ**

**ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:**

**One Belt-One Road: Γεωπολιτικές και  
Γεωοικονομικές Πλευρές**

**ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΣ ΔΙΟΜΗΔΗΣ**

**ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΑΤΙΑΣ**

**Το έργο που εκπονήθηκε και παρουσιάζεται στην υποβαλλόμενη διπλωματική εργασία είναι αποκλειστικά ατομικό δικό μου. Όποιες πληροφορίες και υλικό που περιέχονται έχουν αντληθεί από άλλες πηγές, έχουν καταλλήλως αναφερθεί στην παρούσα διπλωματική εργασία. Επιπλέον τελώ εν γνώσει ότι σε περίπτωση διαπίστωσης ότι δεν συντρέχουν όσα βεβαιώνονται από μέρους μου, μου αφαιρείται ανά πάσα στιγμή αμέσως ο τίτλος.**

**The intellectual work fulfilled and submitted based on the delivered master thesis is exclusive property of mine personally. Appropriate credit has been given in this diploma thesis regarding any information and material included in it that have been derived from other sources. I am also fully aware that any misrepresentation in connection with this declaration may at any time result in immediate revocation of the degree title.**

## **Κατάλογος Πινάκων**

|                                                                                         |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Πίνακας 1 Θεωρητικές προσεγγίσεις της Πρωτοβουλίας OBOR.....                            | 18 |
| Πίνακας 2 πυλώνες της Πρωτοβουλίας OBOR .....                                           | 22 |
| Πίνακας 3 Κύριοι θεσμοί και μηχανισμοί χρηματοδότησης της OBOR .....                    | 24 |
| Πίνακας 4 Γεωοικονομικά εργαλεία της OBOR και στρατηγικές λειτουργίες .....             | 26 |
| Πίνακας 5 Οφέλη και οικονομικοί κίνδυνοι της OBOR για τις χώρες υποδοχής.....           | 31 |
| Πίνακας 6 Η OBOR ως συνδυασμός ήπιας και σκληρής ισχύος.....                            | 34 |
| Πίνακας 7 Επιπτώσεις της OBOR στις παγκόσμιες και περιφερειακές ισορροπίες ισχύος ..... | 35 |
| Πίνακας 8 Αντιδράσεις και γεωπολιτικοί κίνδυνοι για βασικούς δρώντες .....              | 37 |
| Πίνακας 9 Η Νοτιοανατολική Ευρώπη στον στρατηγικό σχεδιασμό της OBOR .....              | 40 |
| Πίνακας 10 Το λιμάνι του Πειραιά ως κόμβος της Maritime Silk Road .....                 | 42 |
| Πίνακας 11 Η ελληνική περίπτωση στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πολιτικής .....              | 44 |
| Πίνακας 12 Συνοπτική αποτύπωση βασικών ευρημάτων της έρευνας για την OBOR.....          | 53 |
| Πίνακας 13 Προτάσεις πολιτικής και κατευθύνσεις μελλοντικής έρευνας .....               | 55 |

## Περίληψη

Η Πρωτοβουλία «One Belt–One Road » (OBOR), γνωστή και ως Πρωτοβουλία «One Belt–One Road », είναι ένα από τα πιο ολοκληρωμένα και φιλόδοξα παγκόσμια σχέδια στο σύγχρονο διεθνές σύστημα. Η OBOR είναι κάτι πολύ περισσότερο από ένα απλό οικονομικό ή αναπτυξιακό πρόγραμμα. Περιλαμβάνει την κατασκευή υποδομών μεγάλης κλίμακας, τη διευκόλυνση του εμπορίου, τη συνεργασία σε οικονομικά ζητήματα και την εμπλοκή στην πολιτική. Αυτή η εργασία αναλύει την OBOR ως μια πολύπλευρη γεωπολιτική και γεωοικονομική πρωτοβουλία μέσω της οποίας η Κίνα στοχεύει να μεταμορφώσει τα πρότυπα σύνδεσης, επιρροής και ισχύος σε ολόκληρη την Ευρασία και πέρα από αυτήν.

Η έρευνα χρησιμοποιεί ένα διεπιστημονικό αναλυτικό πλαίσιο που συνθέτει θεωρίες γεωπολιτικής, γεωοικονομίας και διεθνούς πολιτικής οικονομίας για να διευκρινίσει τη στρατηγική λογική της OBOR. Εξετάζει τα οικονομικά εργαλεία της πρωτοβουλίας, όπως οι επενδύσεις, οι διάδρομοι μεταφορών, τα λιμάνια και τα ενεργειακά δίκτυα, και βλέπει πώς αυτά τα εργαλεία λειτουργούν ως τρόποι επηρεασμού της γεωπολιτικής. Η περιφερειακή δυναμική αποτελεί σημαντικό επίκεντρο και η Νοτιοανατολική Ευρώπη και η Ελλάδα χρησιμοποιούνται ως μια διεξοδική μελέτη περίπτωσης για να δείξουν πώς τα εθνικά συμφέροντα, η περιφερειακή ολοκλήρωση και οι ευρύτερες ευρωπαϊκές πολιτικές ανησυχίες συνεργάζονται.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι το OBOR λειτουργεί κυρίως ως γεωοικονομική στρατηγική, δημιουργώντας τόσο ευκαιρίες όσο και περιορισμούς για τα εμπλεκόμενα κράτη. Το έργο μπορεί να βελτιώσει την ικανότητα των υποδομών, την εμπορική συνδεσιμότητα και την οικονομική ανάπτυξη, αλλά εγείρει επίσης ερωτήματα σχετικά με τη στρατηγική εξάρτηση, τη διακυβέρνηση και την κυριαρχία. Στην Ευρώπη, το OBOR αντιβαίνει στα τρέχοντα πλαίσια πολιτικής και δείχνει ότι υπάρχουν διαφωνίες εντός της Ευρώπης σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης της Κίνας. Γενικά, η εργασία αναφέρει ότι το OBOR είναι ένα έργο που θα αλλάξει τα πράγματα μακροπρόθεσμα όσον αφορά τις παγκόσμιες ισορροπίες δυνάμεων, την περιφερειακή σταθερότητα και τον τρόπο λειτουργίας της διεθνούς οικονομικής διακυβέρνησης.

**Λέξεις κλειδιά:** One Belt–One Road (OBOR), Γεωπολιτική, Γεωοικονομία, Κίνα

## **Abstract**

The One Belt, One Road Initiative (OBOR), also known as the Belt and Road Initiative, is one of the most comprehensive and ambitious global projects in the modern international system. OBOR is much more than a simple economic or development program. It encompasses large-scale infrastructure construction, trade facilitation, economic cooperation, and political engagement. This dissertation analyzes OBOR as a multifaceted geopolitical and geoeconomic initiative through which China aims to transform patterns of connectivity, influence, and power across Eurasia and beyond.

The research uses an interdisciplinary analytical framework that synthesizes theories of geopolitics, geoeconomics, and international political economy to elucidate the strategic logic of OBOR. It examines the economic tools of the initiative, such as investment, transport corridors, ports and energy networks, and sees how these tools function as ways of influencing geopolitics. Regional dynamics are a major focus, and Southeastern Europe and Greece are used as a comprehensive case study to show how national interests, regional integration and broader European political concerns interact.

The results show that OBOR functions primarily as a geoeconomic strategy, creating both opportunities and constraints for the states involved. The project can improve infrastructure capacity, trade connectivity and economic development, but it also raises questions about strategic dependency, governance and sovereignty. In Europe, OBOR challenges current policy frameworks and shows that there are disagreements within Europe about how to deal with China. Overall, the thesis states that OBOR is a project that will change things in the long term in terms of global balances of power, regional stability, and the way international economic governance works.

**Keywords:** One Belt–One Road (OBOR), Geopolitics, Geoeconomics, China

# Περιεχόμενα

|                                                                |    |
|----------------------------------------------------------------|----|
| Κατάλογος Πινάκων.....                                         | 2  |
| Περίληψη .....                                                 | 4  |
| Abstract.....                                                  | 5  |
| ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ .....                                      | 8  |
| 1.1 Αντικείμενο και σκοπός της διπλωματικής εργασίας .....     | 8  |
| 1.2 Ερευνητικά ερωτήματα και ερευνητικοί στόχοι.....           | 8  |
| 1.3 Βασικές ερευνητικές υποθέσεις .....                        | 9  |
| 1.4 Επιστημονική και πρακτική συμβολή της έρευνας.....         | 9  |
| 1.5 Δομή της διπλωματικής εργασίας .....                       | 10 |
| ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ..... | 11 |
| 2.1 Θεωρίες Διεθνών Σχέσεων.....                               | 11 |
| 2.1.1 Ρεαλισμός και νεορεαλισμός .....                         | 11 |
| 2.1.2 Φιλελευθερισμός και θεσμική συνεργασία .....             | 12 |
| 2.1.3 Κονστροκτιβισμός και ταυτότητα ισχύος .....              | 13 |
| 2.2 Γεωπολιτική και γεωοικονομία.....                          | 14 |
| 2.2.1 Ορισμοί και ιστορική εξέλιξη .....                       | 14 |
| 2.2.2 Γεωοικονομία ως εργαλείο στρατηγικής ισχύος .....        | 15 |
| 2.3 Υποδομές, εμπόριο και ισχύς στο διεθνές σύστημα.....       | 16 |
| 2.4 Η Κίνα στο μεταψυχροπολεμικό διεθνές σύστημα.....          | 17 |
| ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 Η ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ONE BELT – ONE ROAD (BRI).....        | 19 |
| 3.1 Η γένεση της πρωτοβουλίας.....                             | 19 |
| 3.2 Στρατηγικό όραμα και πολιτικοί στόχοι της Κίνας.....       | 20 |
| 3.3 Οι δύο πυλώνες της OBOR .....                              | 21 |
| 3.3.1 Silk Road Economic Belt .....                            | 21 |
| 3.3.2 21st Century Maritime Silk Road.....                     | 22 |
| 3.4 Θεσμικό και χρηματοδοτικό πλαίσιο.....                     | 23 |
| 3.4.1 Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB) .....        | 23 |
| 3.4.2 Silk Road Fund και κρατικές τράπεζες.....                | 24 |
| 3.5 Γεωγραφική έκταση και συμμετέχουσες χώρες .....            | 25 |
| ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ OBOR.....             | 26 |
| 4.1 Επενδύσεις, εμπορικές ροές και οικονομική διασύνδεση ..... | 26 |
| 4.2 Μεταφορικές και λιμενικές υποδομές .....                   | 27 |

|                                                                              |           |
|------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 4.3 Ενέργεια και ενεργειακή ασφάλεια.....                                    | 28        |
| 4.4 Χρηματοδότηση, χρέος και οικονομική εξάρτηση .....                       | 29        |
| 4.5 Οφέλη και οικονομικοί κίνδυνοι για τις χώρες υποδοχής.....               | 30        |
| <b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ OBOR.....</b>                      | <b>33</b> |
| 5.1 Η OBOR ως εργαλείο ήπιας και σκληρής ισχύος .....                        | 33        |
| 5.2 Επιπτώσεις στις παγκόσμιες ισορροπίες ισχύος.....                        | 34        |
| 5.3 Σχέσεις Κίνας – Ηνωμένων Πολιτειών.....                                  | 35        |
| 5.4 Η στάση και οι αντιδράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης .....                   | 36        |
| 5.5 Ζητήματα ασφάλειας, κυριαρχίας και στρατηγικής εξάρτησης.....            | 37        |
| <b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ .....</b> | <b>39</b> |
| 6.1 Η Νοτιοανατολική Ευρώπη στον σχεδιασμό της OBOR.....                     | 39        |
| 6.2 Το λιμάνι του Πειραιά ως κόμβος της Maritime Silk Road .....             | 41        |
| 6.3 Οικονομικές επιπτώσεις για την Ελλάδα .....                              | 43        |
| 6.4 Γεωπολιτικές και στρατηγικές συνέπειες .....                             | 45        |
| 6.5 Η ελληνική περίπτωση στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πολιτικής .....          | 47        |
| <b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ .....</b>                          | <b>51</b> |
| 7.1 Βασικά ευρημάτα .....                                                    | 51        |
| 7.2 Αξιολόγηση της OBOR ως γεωπολιτικού και γεωοικονομικού εγχειρήματος..... | 54        |
| 7.3 Περιορισμοί της έρευνας .....                                            | 55        |
| 7.4 Προτάσεις πολιτικής και μελλοντικής έρευνας .....                        | 57        |
| <b>Βιβλιογραφία .....</b>                                                    | <b>60</b> |

# **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ**

## **1.1 Αντικείμενο και σκοπός της διπλωματικής εργασίας**

Η Πρωτοβουλία «One Belt–One Road » είναι ένα από τα πιο φιλόδοξα παγκόσμια εγχειρήματα του εικοστού πρώτου αιώνα. Περιλαμβάνει την κατασκευή υποδομών μεγάλης κλίμακας, τη σύνδεση εμπορικών οδών και τη στρατηγική συνεργασία σε πολλούς τομείς (Ploberger, 2017). Από την έναρξή του, το OBOR έχει προσελκύσει σημαντικό επιστημονικό και πολιτικό ενδιαφέρον λόγω της ικανότητάς του να μετασχηματίζει τα παγκόσμια οικονομικά δίκτυα και τις γεωπολιτικές δυναμικές (Cau, 2018). Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να εξετάσει το OBOR ως ένα πολυδιάστατο έργο που υπερβαίνει τα παραδοσιακά πλαίσια ανάπτυξης και λειτουργεί ταυτόχρονα ως γεωπολιτική και γεωοικονομική στρατηγική (Khan & Raza, 2023).

Ο κύριος στόχος της εργασίας είναι να εξετάσει τη λειτουργική δυναμική του OBOR ως εργαλείο προβολής ισχύος μέσω οικονομικών καναλιών, συγκεκριμένα υποδομών, εμπορίου και χρηματοοικονομικών, εντός του τρέχοντος διεθνούς πλαισίου (Luttwak, 1990). Η μελέτη στοχεύει να διευκρινίσει τη στρατηγική λογική πίσω από την παγκόσμια εμπλοκή της Κίνας, συνθέτοντας θεωρητικά πλαίσια από τις διεθνείς σχέσεις με εμπειρικές αναλύσεις περιφερειακών και εθνικών περιπτώσεων (Tudoroiu, 2023). Δίνεται μεγάλη έμφαση στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και την Ελλάδα, ώστε να μπορέσουμε να δούμε πώς λειτουργεί το OBOR σε περιοχές που είναι στρατηγικά σημαντικές και οικονομικά αδύναμες (Summers, 2016).

## **1.2 Ερευνητικά ερωτήματα και ερευνητικοί στόχοι**

Η παρούσα εργασία κατευθύνεται από θεμελιώδη ερευνητικά ερωτήματα που επικεντρώνονται στη διευκρίνιση των γεωπολιτικών και γεωοικονομικών πτυχών του OBOR (Rolland, 2017). Το κύριο θέμα της έρευνας είναι πώς το OBOR αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν η ισχύς, η επιρροή και η αλληλεξάρτηση στο διεθνές σύστημα χρησιμοποιώντας οικονομικά εργαλεία αντί για στρατιωτικά (Baik, 2019). Δευτερεύοντα ερωτήματα διερευνούν τον αντίκτυπο του OBOR στην περιφερειακή δυναμική στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και τις επιπτώσεις του στην Ελλάδα στο ευρύτερο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πολιτικής (Stopić et al., 2023).

Οι κύριοι ερευνητικοί στόχοι είναι τριμερείς (Ahmed & Lambert, 2021). Πρώτον, η εργασία επιδιώκει να εντάξει το OBOR στο πλαίσιο καθιερωμένων θεωριών διεθνών σχέσεων και γεωοικονομίας, δίνοντας έμφαση στον στρατηγικό του χαρακτήρα (Luttwak, 1990). Δεύτερον, στοχεύει να εξετάσει τις οικονομικές, πολιτικές και στρατηγικές επιπτώσεις του OBOR τόσο σε

περιφερειακό όσο και σε εθνικό επίπεδο, με ιδιαίτερη έμφαση στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και την Ελλάδα (Oliveira et al., 2020). Τρίτον, η μελέτη επιδιώκει να αξιολογήσει τον αντίκτυπο του OBOR στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τη δυναμική της παγκόσμιας ισχύος, προσθέτοντας στις ευρύτερες συζητήσεις σχετικά με την αυξανόμενη επιρροή της Κίνας στις διεθνείς σχέσεις (Zhao, 2014).

### **1.3 Βασικές ερευνητικές υποθέσεις**

Η εργασία βασίζεται σε μια σειρά αλληλένδετων ερευνητικών υποθέσεων που οργανώνουν την ανάλυση και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων (Ploberger, 2017). Η αρχική υπόθεση υποστηρίζει ότι το OBOR λειτουργεί κυρίως ως γεωοικονομική στρατηγική που στοχεύει στην αύξηση της γεωπολιτικής επιρροής της Κίνας ενσωματώνοντας κράτη σε εμπορικά και υποδομικά δίκτυα με επίκεντρο την Κίνα (Khan & Raza, 2023). Αυτή η υπόθεση αμφισβητεί απόψεις που θεωρούν το OBOR ως μια αποκλειστικά αναπτυξιακή ή εμπορική προσπάθεια (Ahmed Kaleemi, 2019). Η δεύτερη υπόθεση υποστηρίζει ότι το OBOR αποφέρει ποικίλα αποτελέσματα σε όλες τις περιοχές, επηρεασμένα από την εγχώρια θεσμική ικανότητα, τις οικονομικές συνθήκες και τη γεωπολιτική κατάσταση (Oliveira et al., 2020). Σε αυτό το πλαίσιο, η Νοτιοανατολική Ευρώπη και η Ελλάδα αναμένεται να αντιμετωπίσουν τόσο οικονομικά πλεονεκτήματα όσο και αυξημένους στρατηγικούς περιορισμούς λόγω της συμμετοχής τους στο OBOR (Wrobel, 2022). Μια τρίτη υπόθεση υποστηρίζει ότι το OBOR διευκολύνει την προοδευτική αναδιαμόρφωση της παγκόσμιας δυναμικής ισχύος ενισχύοντας τη συμμετοχή της Κίνας στην ευρασιατική συνδεσιμότητα και μειώνοντας την αποκλειστικότητα των οικονομικών πλαισίων που κυριαρχούνται από τη Δύση (Cau, 2018).

### **1.4 Επιστημονική και πρακτική συμβολή της έρευνας**

Η ακαδημαϊκή σημασία αυτής της εργασίας έγκειται στην ολοκληρωμένη εξέταση του OBOR ως γεωπολιτικού και γεωοικονομικού φαινομένου, συνθέτοντας θεωρητικά πλαίσια από τις διεθνείς σχέσεις και την πολιτική οικονομία (Luttwak, 1990). Η έρευνα ενισχύει την κατανόηση του ρόλου των οικονομικών μέσων ως μέσων ισχύος στο παρόν διεθνές σύστημα μέσω της ενσωμάτωσης της εννοιολογικής ανάλυσης με περιφερειακές και εθνικές μελέτες περιπτώσεων (Baik, 2019). Η έμφαση στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και την Ελλάδα εμπλουτίζει τη βιβλιογραφία εξετάζοντας τομείς που εξακολουθούν να μην έχουν διερευνηθεί επαρκώς στις μελέτες OBOR (Summers, 2016).

Από πρακτικής άποψης, η εργασία παρέχει πληροφορίες σχετικές με τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, ιδίως στα ευρωπαϊκά έθνη που διαχειρίζονται την εμπλοκή τους στις παγκόσμιες φιλοδοξίες της Κίνας (Rolland, 2017). Η ανάλυση φέρνει στο φως τους κινδύνους της στρατηγικής εξάρτησης, του συντονισμού πολιτικής και της κανονιστικής διακυβέρνησης, καθώς και τις ευκαιρίες για οικονομική ανάπτυξη και συνδεσιμότητα (Cau, 2018). Κατά συνέπεια, η έρευνα θεσπίζει ένα παράδειγμα για την αξιολόγηση των πρωτοβουλιών OBOR που εναρμονίζει τα οικονομικά πλεονεκτήματα με τους διαρκείς στρατηγικούς παράγοντες (Turker, 2024)

### **1.5 Δομή της διπλωματικής εργασίας**

Η εργασία χωρίζεται σε επτά κεφάλαια, καθένα από τα οποία εστιάζει σε μια διαφορετική πτυχή της Πρωτοβουλίας «One Belt–One Road » (Ahmed & Lambert, 2021). Το Κεφάλαιο 2, το οποίο ακολουθεί την εισαγωγή, αναφέρεται στο θεωρητικό πλαίσιο και τα εννοιολογικά θεμέλια. Χρησιμοποιεί ιδέες από τις διεθνείς σχέσεις, τη γεωπολιτική και τη γεωοικονομία (Luttwak, 1990). Το Κεφάλαιο 3 εξετάζει την προέλευση του OBOR, τον τρόπο σύστασής του και τον τρόπο λειτουργίας των θεσμών του, συμπεριλαμβανομένων των χερσαίων και θαλάσσιων τμημάτων του (Ploberger, 2017). Το Κεφάλαιο 4 εξετάζει τις γεωοικονομικές πτυχές του OBOR, όπως οι επενδυτικές ροές, η ανάπτυξη υποδομών, η ενεργειακή ασφάλεια και οι οικονομικοί κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν οι χώρες υποδοχής (Khan & Raza, 2023). Το Κεφάλαιο 5 εξετάζει πώς το OBOR επηρεάζει τη γεωπολιτική, όπως πώς αλλάζει την ισορροπία δυνάμεων στον κόσμο, τη σχέση μεταξύ Κίνας και ΗΠΑ και πώς αντιδρά η Ευρώπη (Zhao, 2014). Το Κεφάλαιο 6 επικεντρώνεται σε περιφερειακές πτυχές, εξετάζοντας συγκεκριμένα τη Νοτιοανατολική Ευρώπη και την Ελλάδα ως μελέτη περίπτωσης (Storić et al., 2023). Τέλος, το Κεφάλαιο 7 συγκεντρώνει τα βασικά ευρήματα, εξετάζει το OBOR ως στρατηγικό έργο, αναφέρεται στους περιορισμούς της έρευνας και διατυπώνει προτάσεις για πολιτική και μελλοντική έρευνα (Tudoroiu, 2023).

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ**

### **2.1 Θεωρίες Διεθνών Σχέσεων**

Η Πρωτοβουλία «One Belt–One Road » (OBOR), γνωστή και ως Πρωτοβουλία «One Belt–One Road » (BRI), είναι ένα από τα πιο φιλόδοξα γεωπολιτικά και γεωοικονομικά έργα στον κόσμο σήμερα. Για να την κατανοήσετε και να την αξιολογήσετε σωστά, χρειάζεστε ένα ισχυρό θεωρητικό πλαίσιο βασισμένο στη θεωρία των Διεθνών Σχέσεων (Rolland, 2017; Tudoroiu, 2023). Οι θεωρίες των Διεθνών Σχέσεων παρέχουν αναλυτικά πλαίσια που διευκρινίζουν τις μεθόδους με τις οποίες οι κυβερνήσεις επιδιώκουν ισχύ, συνεργασία, ταυτότητα και στρατηγική επιρροή μέσα σε μια δυναμική παγκόσμια τάξη που επηρεάζεται από την οικονομική αλληλεξάρτηση και τον γεωπολιτικό ανταγωνισμό (Zhao, 2014; Cau, 2018).

#### **2.1.1 Ρεαλισμός και νεορεαλισμός**

Ο ρεαλισμός εξακολουθεί να αποτελεί μια από τις σημαντικότερες σχολές σκέψης στις Διεθνείς Σχέσεις. Εστιάζει στη σημασία της κρατικής ισχύος, του εθνικού συμφέροντος και του ανταγωνισμού σε έναν κόσμο όπου δεν υπάρχει κυβέρνηση (Zhao, 2014).

Από ρεαλιστική άποψη, το OBOR μπορεί να θεωρηθεί ως ένα στρατηγικό εργαλείο που στοχεύει στην αύξηση της υλικής ισχύος της Κίνας, στη διασφάλιση βασικών πόρων και στην αύξηση της γεωπολιτικής της επιρροής σε ολόκληρη την Ευρασία και πέρα από αυτήν (Baik, 2019; Cau, 2018). Η ρεαλιστική υπόθεση ότι τα κράτη στοχεύουν στη βελτιστοποίηση των σχετικών οφελών αντιστοιχεί σημαντικά στις πρωτοβουλίες της Κίνας να αναδιαμορφώσει τα παγκόσμια εμπορικά κανάλια και τα δίκτυα υποδομών για να ενισχύσει τη μακροπρόθεσμη στρατηγική της θέση (Ploberger, 2017; Rolland, 2017). Ο νεορεαλισμός, ιδίως η δομική του μορφή, λέει ότι ο τρόπος με τον οποίο κατανέμονται οι δυνατότητες στο διεθνές σύστημα είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας στον τρόπο με τον οποίο ενεργούν τα κράτη (Zhao, 2014).

Από αυτή την οπτική γωνία, το OBOR σηματοδοτεί μια αντίδραση στις μεταβολές της παγκόσμιας δυναμικής ισχύος και χρησιμεύει ως στρατηγική για την Κίνα να μετριάσει την αντιληπτή περικύκλωση από ανταγωνιστικά έθνη, ιδίως τις Ηνωμένες Πολιτείες (Zhao, 2014· Tudoroiu, 2023). Η ανάπτυξη λιμένων, σιδηροδρόμων και ενεργειακών διαδρόμων που χρηματοδοτούνται

από την Κίνα θεωρείται ως στρατηγική για την αύξηση του στρατηγικού βάθους και την άρση της ευάλωτης Κίνας σε εξωτερικές πιέσεις, ειδικά σε θαλάσσια σημεία όπου οι ανταγωνιστικές ναυτικές δυνάμεις είναι ισχυρές (Blanchard & Flint, 2017; Khan & Raza, 2023). Οι ρεαλιστικές αναλύσεις υπογραμμίζουν τις επιπτώσεις του OBOR στην ασφάλεια, ειδικά σε περιοχές που χαρακτηρίζονται από πολιτική αστάθεια και ανταγωνισμό μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων (Embong et al., 2017).

Οι άνθρωποι συχνά σκέφτονται τον Θαλάσσιο Δρόμο του Μεταξιού ως μια έννοια διπλής χρήσης που συνδυάζει εμπορικές υποδομές με πιθανά στρατιωτικά και υλικοτεχνικά οφέλη (Blanchard & Flint, 2017). Τέτοιες δυναμικές ενισχύουν τις ρεαλιστικές ανησυχίες σχετικά με την κυριαρχία, τη στρατηγική εξάρτηση και τη χρήση σκληρής ισχύος μέσω φαινομενικά οικονομικών προσπαθειών (Baik, 2019; Cau, 2018).

### **2.1.2 Φιλελευθερισμός και θεσμική συνεργασία**

Οι φιλελεύθερες απόψεις για τις Διεθνείς Σχέσεις επικεντρώνονται στη συνεργασία, την αλληλεξάρτηση και στο πώς οι θεσμοί μπορούν να βοηθήσουν στη μείωση των συγκρούσεων και στη δημιουργία οφελών για όλους (Ahmed & Lambert, 2021). Από φιλελεύθερη σκοπιά, το OBOR γίνεται αντιληπτό ως ένα πλαίσιο για την ενίσχυση της οικονομικής διασύνδεσης, την προώθηση του εμπορίου και την ενθάρρυνση της ανάπτυξης μέσω διεθνικών επενδύσεων σε υποδομές (Summers, 2016; Khan & Raza, 2023). Η εστίαση της πρωτοβουλίας στη συνεργασία από όλες τις πλευρές επωφελής βασίζεται στην φιλελεύθερη ιδέα ότι η οικονομική αλληλεξάρτηση μπορεί να οδηγήσει σε κοινή ευημερία και χαμηλότερες συγκρούσεις (Ploberger, 2017; Ahmed Kaleemi, 2019).

Ο θεσμικός φιλελευθερισμός υπογραμμίζει τη σημασία των πολυμερών θεσμών στη διευκόλυνση της συνεργασίας και στον μετριασμό της αβεβαιότητας μεταξύ των εθνών (Ahmed & Lambert, 2021). Σε αυτό το πλαίσιο, οι θεσμοί που συνδέονται με το OBOR, όπως οι τράπεζες ανάπτυξης και οι μηχανισμοί χρηματοδότησης, χρησιμεύουν ως πλατφόρμες για τον συντονισμό των επενδύσεων, τη θέσπιση κανόνων και την επικύρωση του ηγετικού ρόλου της Κίνας στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα (Διεθνές Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών, 2022). Αυτοί οι θεσμοί παρέχουν επίσης στις μικρότερες και αναπτυσσόμενες χώρες πρόσβαση σε κεφάλαια και υποδομές που μπορεί να μην είναι σε θέση να αποκτήσουν μόνες τους, γεγονός που υποστηρίζει τα φιλελεύθερα επιχειρήματα σχετικά με τα απόλυτα πλεονεκτήματα (Embong et al., 2017).

Παρ' όλα αυτά, οι φιλελεύθερες μελέτες αναγνωρίζουν τις εγγενείς ανισότητες στις συμφωνίες συνεργασίας του OBOR, ιδίως όσον αφορά τη βιωσιμότητα του χρέους και τη διαπραγματευτική μόχλευση (Wrobel, 2022). Το OBOR στοχεύει στη βελτίωση της συνδεσιμότητας και της οικονομικής ολοκλήρωσης, αλλά ορισμένοι λένε ότι η άνιση κατανομή των πλεονεκτημάτων θα μπορούσε να βλάψει την φιλελεύθερη ιδέα του αμοιβαίου πλεονεκτήματος (Oliveira et al., 2020). Ωστόσο, από φιλελεύθερη οπτική γωνία, το OBOR σηματοδοτεί ένα ουσιαστικό πείραμα εκτεταμένης θεσμοθετημένης συνεργασίας εν μέσω παγκοσμιοποίησης (Summers, 2016; Turker, 2024).

### **2.1.3 Κονστρουκτιβισμός και ταυτότητα ισχύος**

Οι κονστρουκτιβιστικές μεθοδολογίες ανακατευθύνουν την αναλυτική έμφαση από την υλική δύναμη στις ιδέες, τις ταυτότητες και τους κοινωνικούς κανόνες που επηρεάζουν τη δράση του κράτους (Yaseen, 2020). Από αυτή την άποψη, το OBOR δεν είναι μόνο μια οικονομική ή στρατηγική προσπάθεια. Είναι επίσης μια διαλογική και ιδεολογική πρωτοβουλία που στοχεύει να αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο η Κίνα εντάσσεται στο παγκόσμιο σύστημα (ο Callahan δεν αναφέρεται - παραλείπεται). Η προώθηση των ιστοριών του OBOR από την Κίνα επικεντρώνεται στην ιστορική συνέχεια, την αποκατάσταση του πολιτισμού και την ειρηνική ανάπτυξη. Αυτό αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης προσπάθειας για τη δημιουργία μιας μοναδικής ταυτότητας ως παγκόσμιου ηγέτη (Yaseen, 2020· Victoria, 2018).

Ο κονστρουκτιβισμός τονίζει ότι η συμβολική γλώσσα του «Δρόμου του Μεταξιού» προκαλεί τη συλλογική ιστορική μνήμη και την πολιτιστική διασύνδεση, νομιμοποιώντας έτσι την αυξανόμενη επιρροή της Κίνας σε όλη την Ευρασία (Yaseen, 2020). Αυτό το εννοιολογικό πλαίσιο συνδέει το OBOR με τον νεο-Ευρασιανιστικό λόγο, ο οποίος αντιλαμβάνεται την Ευρασία ως ένα συνεκτικό γεωπολιτικό και πολιτιστικό πεδίο, ξεχωριστό από τη Δυτική ηγεμονία (Yaseen, 2020; Baik, 2019). Επιπλέον, οι κονστρουκτιβιστικές αναλύσεις υπογραμμίζουν τη σημασία της επικοινωνίας, της αντίληψης και της νομιμότητας στην επιρροή των ξένων αντιδράσεων στο OBOR (Ahmed Kaleemi, 2019).

Το στρατηγικό μήνυμα της Κίνας στοχεύει να απεικονίσει το OBOR ως συμπεριληπτικό και συνεργατικό, απορρίπτοντας τους ισχυρισμούς για νεοιμπεριαλισμό και στρατηγικό καταναγκασμό (Ahmed Kaleemi, 2019· Oliveira et al., 2020). Η επιτυχία ή η αποτυχία του OBOR

δεν εξαρτάται μόνο από τα απτά οφέλη, αλλά και από τον βαθμό στον οποίο η επιθυμητή ταυτότητα και οι κανόνες της Κίνας ασπάζονται οι συμμετέχουσες κυβερνήσεις (Yaseen, 2020· Turker, 2024).

## **2.2 Γεωπολιτική και γεωοικονομία**

### **2.2.1 Ορισμοί και ιστορική εξέλιξη**

Η γεωπολιτική είναι η μελέτη του πώς τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά, συμπεριλαμβανομένης της επικράτειας, της τοποθεσίας, των πόρων και της χωρικής σύνδεσης, επηρεάζουν τη συμπεριφορά των κρατών, την προβολή ισχύος και τον ανταγωνισμό μεταξύ των χωρών (Cau, 2018). Η κλασική γεωπολιτική θεωρία υποστήριζε ότι η κυριαρχία των χερσαίων οδών, των θαλάσσιων περασμάτων και των κρίσιμων σημείων συμφόρησης ήταν ουσιώδεις παράγοντες της παγκόσμιας ισχύος, μια λογική που επιμένει στις σύγχρονες διεθνείς σχέσεις παρά την εξέλιξη της παγκόσμιας οικονομίας (Blanchard & Flint, 2017).

Στην εποχή μετά τον Ψυχρό Πόλεμο, η γεωπολιτική έχει αναπτυχθεί ώστε να περιλαμβάνει οικονομικές και τεχνολογικές πτυχές, υποδεικνύοντας την αυξανόμενη σύνδεση μεταξύ της πολιτικής ισχύος και των παγκόσμιων οικονομικών συστημάτων (Tudoroiu, 2023). Η γεωοικονομία προέκυψε ως συμπληρωματική και κάπως υποκατάστατη έννοια της συμβατικής γεωπολιτικής, αντανakλώντας την αυξανόμενη σημασία των οικονομικών μέσων στην επίτευξη στρατηγικών στόχων (Luttwak, 1990). Ο αρχικός ορισμός της γεωοικονομίας από τον Luttwak υποδηλώνει ότι αυτή σηματοδοτεί τη διαιώνιση του γεωπολιτικού ανταγωνισμού μέσω οικονομικών μηχανισμών, όπου το εμπόριο, οι επενδύσεις, η χρηματοδότηση και οι υποδομές αντικαθιστούν τη στρατιωτική εμπλοκή ως κύρια μέσα ανταγωνισμού (Luttwak, 1990). Αυτή η μετάβαση είναι αποτέλεσμα αλλαγών στη δομή του διεθνούς συστήματος, όπου η παγκοσμιοποίηση και η οικονομική αλληλεξάρτηση έχουν περιορίσει τη χρήση βίας, ενώ παράλληλα έχουν αυξήσει τη στρατηγική σημασία της οικονομικής μόχλευσης (Zhao, 2014).

Η ιστορική εξέλιξη της γεωοικονομίας συνδέεται άρρηκτα με την εμφάνιση νέων δυνάμεων, κυρίως της Κίνας, της οποίας η οικονομική ανάπτυξη έχει μεταμορφώσει τη δυναμική μεταξύ ισχύος και ευημερίας στο παγκόσμιο πλαίσιο (Ploberger, 2017). Η είσοδος της Κίνας στις παγκόσμιες αγορές και η ανάπτυξη των οικονομικών και βιομηχανικών δυνατοτήτων της

επέτρεψαν να χρησιμοποιήσει οικονομικά εργαλεία για την επίτευξη μακροπρόθεσμων γεωπολιτικών στόχων (Rolland, 2017). Η Πρωτοβουλία «One Belt–One Road » αποτελεί παράδειγμα αυτής της τάσης, ενσωματώνοντας παραδοσιακά γεωπολιτικά ζητήματα με γεωοικονομικές στρατηγικές σε απaráμιλλη κλίμακα (Cau, 2018).

### **2.2.2 Γεωοικονομία ως εργαλείο στρατηγικής ισχύος**

Η γεωοικονομία χρησιμεύει ως μηχανισμός στρατηγικής ισχύος, επιτρέποντας στα έθνη να διαμορφώνουν τις επιλογές και τις ενέργειες άλλων οντοτήτων μέσω οικονομικών κινήτρων, αλληλεξάρτησης και δομικής ολοκλήρωσης, αντί μέσω καταναγκαστικών μέτρων (Khan & Raza, 2023). Σε αυτό το πλαίσιο, οι επενδύσεις σε υποδομές, εμπορικές οδούς, ενεργειακά δίκτυα και χρηματικές ροές παρέχουν τρόπους στις χώρες να αλλάξουν την ισορροπία δυνάμεων στις δικές τους περιοχές και σε όλο τον κόσμο (Summers, 2016). Το OBOR της Κίνας είναι ένα καλό παράδειγμα αυτής της λογικής, επειδή συνδέει τις χώρες εταίρους με διακρατικά οικονομικά συστήματα που βασίζονται στο κινεζικό χρήμα, την τεχνολογία και την εφοδιαστική (Ploberger, 2017).

Η στρατηγική πτυχή της γεωοικονομίας είναι ιδιαίτερα εμφανής στη χωρική διάταξη των έργων OBOR, τα οποία δίνουν έμφαση σε διαδρομές και κόμβους γεωπολιτικής σημασίας, συμπεριλαμβανομένων λιμένων, σιδηροδρομικών τερματικών σταθμών και ενεργειακών διαδρόμων (Blanchard & Flint, 2017). Αυτά τα έργα βελτιώνουν τη συνδεσιμότητα της Κίνας, ενώ παράλληλα την καθιστούν λιγότερο ευάλωτη σε προβλήματα με θαλάσσια σημεία συμφόρησης και διαταραχές εφοδιασμού από εξωτερικές πηγές (Khan & Raza, 2023).

Τα γεωοικονομικά εργαλεία υποστηρίζουν στενά τους στόχους εθνικής ασφάλειας, καθιστώντας δύσκολη τη διαφορά μεταξύ οικονομικής πολιτικής και στρατηγικού σχεδιασμού (Zhao, 2014). Η γεωοικονομία λειτουργεί επίσης καθιστώντας τις χώρες εξαρτημένες από τις κινεζικές αγορές και τη χρηματοδότηση με άνισο τρόπο (Wrobel, 2022). Αυτή η εξάρτηση μπορεί να οδηγήσει σε πολιτική εξουσία, καθώς οι χώρες ενδέχεται να αλλάξουν την εξωτερική τους πολιτική για να συνεχίσουν να αποκομίζουν τα οικονομικά οφέλη από τη συμμετοχή τους στο OBOR (Rolland, 2017). Η κατάσταση αυτή έχει κάνει τους ανθρώπους να ανησυχούν για την κυριαρχία, τη βιωσιμότητα του χρέους και τη στρατηγική αυτονομία, ειδικά στις μικρότερες και λιγότερο ανεπτυγμένες οικονομίες (Oliveira et al., 2020). Ως αποτέλεσμα, η γεωοικονομία στο πλαίσιο του OBOR λειτουργεί όχι μόνο μέσω φυσικών κατασκευών αλλά και μέσω ιδεών και επικοινωνίας

που αλλάζουν τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι βλέπουν τον ρόλο της Κίνας στον κόσμο (Turker, 2024).

### **2.3 Υποδομές, εμπόριο και ισχύς στο διεθνές σύστημα**

Οι υποδομές και το εμπόριο έχουν ιστορικά διαμορφώσει θεμελιώδη στοιχεία ισχύος εντός του διεθνούς συστήματος, καθώς η ικανότητα ρύθμισης των καναλιών επικοινωνίας, μεταφοράς και ανταλλαγής έχει επηρεάσει τις γεωπολιτικές ιεραρχίες και τα πρότυπα κρατικής κυριαρχίας (Cau, 2018). Η κλασική γεωπολιτική σκέψη τόνισε τη στρατηγική σημασία των χερσαίων διαδρόμων, των θαλάσσιων οδών και των κόμβων υλικοτεχνικής υποστήριξης, μια λογική που επιμένει στη σύγχρονη παγκόσμια οικονομία παρά τη μείωση της σαφούς εδαφικής απόκτησης (Blanchard & Flint, 2017). Οι υποδομές έχουν αποκτήσει μεγαλύτερη σημασία στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, επειδή οι οικονομικές συνδέσεις γίνονται όλο και πιο σημαντικές για την πολιτική εξουσία και τη στρατηγική τοποθέτηση, μετατρέποντας τα οικονομικά δίκτυα σε μέρη όπου λαμβάνουν χώρα αγώνες εξουσίας (Luttwak, 1990).

Το εμπόριο χρησιμεύει τόσο ως καταλύτης για την οικονομική πρόοδο όσο και ως στρατηγικό εργαλείο για τις κυβερνήσεις να διαμορφώσουν την αλληλεξάρτηση και να επηρεάσουν τις ενέργειες των άλλων (Khan & Raza, 2023). Η ανάπτυξη των εμπορικών οδών και των δικτύων εφοδιασμού μπορεί να οδηγήσει σε άνιση αλληλεξάρτηση, όταν οι ισχυρότερες χώρες αποκτούν ισχύ έναντι των ασθενέστερων που χρειάζονται πρόσβαση σε αγορές, κεφάλαια ή υποδομές (Wrobel, 2022). Κατά συνέπεια, η ανάπτυξη υποδομών και η εμπορική ολοκλήρωση γίνονται βαθιά διασυνδεδεμένες με την προβολή ισχύος, ενισχύοντας έτσι τις ιεραρχίες εντός του διεθνούς συστήματος (Ploberger, 2017).

Η Πρωτοβουλία «One Belt–One Road» στην Κίνα αποτελεί ένα τέλειο παράδειγμα του πώς το εμπόριο και οι υποδομές μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως εργαλεία γεωοικονομικής ισχύος σε όλο τον κόσμο (Rolland, 2017). Με την χρηματοδότηση και την κατασκευή λιμένων, σιδηροδρόμων, κέντρων logistics και βιομηχανικών ζωνών, η Κίνα εντάσσει τις χώρες που αποτελούν μέρος αυτών των δικτύων σε διεθνικά δίκτυα που έχουν συσταθεί για να υποστηρίξουν τα κινεζικά συστήματα παραγωγής και τις αγορές (Summers, 2016). Αυτές οι υποδομές επιτρέπουν το εμπορικό εμπόριο, ενώ ταυτόχρονα δημιουργούν διαρκή πολιτική και στρατηγική επιρροή επηρεάζοντας τα πρότυπα εξάρτησης και σύνδεσης (Oliveira et al., 2020). Ο Θαλάσσιος Δρόμος του Μεταξιού αποτελεί παράδειγμα της τομής του εμπορίου και της εξουσίας, καθώς τα λιμάνια

που ιδρύθηκαν στο πλαίσιο του OBOR εκπληρώνουν οικονομικές λειτουργίες, ενώ παράλληλα ενσωματώνουν στρατηγική σημασία όσον αφορά την πρόσβαση, την παρουσία και τον έλεγχο (Blanchard & Flint, 2017). Κατά συνέπεια, η εμπορική ολοκλήρωση που βασίζεται στις υποδομές λειτουργεί ως ένας λεπτός αλλά διαρκής μηχανισμός ισχύος εντός του σύγχρονου διεθνούς συστήματος (Baik, 2019; Tudoroiu, 2023).

## **2.4 Η Κίνα στο μεταψυχροπολεμικό διεθνές σύστημα**

Ο ρόλος της Κίνας στον κόσμο μετά τον Ψυχρό Πόλεμο έχει αλλάξει πολύ. Έχει μετατραπεί από σχετικά μικρός παράγοντας σε σημαντικό παράγοντα στην παγκόσμια πολιτική και οικονομική διακυβέρνηση (Zhao, 2014). Μετά το τέλος του διπολισμού, η Κίνα επέλεξε μια στρατηγική για να γίνει σταδιακά μέρος της παγκόσμιας οικονομίας. Αυτό περιελάμβανε την εστίαση στην εσωτερική ανάπτυξη, την ανάπτυξη μέσω των εξαγωγών και την ένταξη σε πολυμερείς οργανισμούς, αποφεύγοντας παράλληλα την άμεση σύγκρουση με τις καθιερωμένες χώρες (Ploberger, 2017). Αυτή η στρατηγική επέτρεψε στην Κίνα να ενισχύσει την οικονομική της ισχύ και την πολιτική της νομιμότητα εντός του τρέχοντος διεθνούς συστήματος (Ahmed & Lambert, 2021). Καθώς οι υλικές δυνατότητες της Κίνας αυξάνονταν, οι στόχοι της εξωτερικής πολιτικής της επικεντρώθηκαν περισσότερο στην επιθυμία να έχει μεγαλύτερη εξουσία πάνω στα παγκόσμια οικονομικά συστήματα και τους κανόνες διακυβέρνησης (Cau, 2018). Η Πρωτοβουλία «One Belt–One Road » είναι ένα στρατηγικό παράδειγμα αυτής της αλλαγής. Δείχνει ότι η Κίνα θέλει να αλλάξει την παγκόσμια διασύνδεση μέσω επενδύσεων σε υποδομές, διευκόλυνσης του εμπορίου και οικονομικής δέσμευσης (Rolland, 2017). Με το OBOR, η Κίνα θέλει να αποτελέσει πηγή χρηματοδότησης και υποδομών για την ανάπτυξη, κάτι που αντιβαίνει στη συμβατική κυριαρχία των θεσμών υπό την ηγεσία της Δύσης και αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί η παγκόσμια οικονομική ηγεσία (Διεθνές Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών, 2022).

Η άνοδος της Κίνας έχει επίσης ενισχύσει τον στρατηγικό ανταγωνισμό στο μεταψυχροπολεμικό σύστημα, ιδίως με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Αυτό συμβαίνει επειδή οι μεταβαλλόμενες ισορροπίες δυνάμεων δημιουργούν αβεβαιότητα και ανταγωνιστικότητα στην περιοχή Ασίας-Ειρηνικού και πέραν αυτής (Zhao, 2014). Σε αυτό το πλαίσιο, το OBOR χρησιμεύει ως μηχανισμός για την ενίσχυση του στρατηγικού βάθους της Κίνας και την εδραίωση των συνεργασιών σε όλη την Ευρασία, την Αφρική και την Ευρώπη, ενισχύοντας έτσι την παγκόσμια θέση της (Tudoroiu,

2023). Αυτές οι σχέσεις βασίζονται σε οικονομικούς δεσμούς που λειτουργούν με διπλωματικές προσπάθειες και παρέχουν στην Κίνα περισσότερη ισχύ στις διεθνείς υποθέσεις (Khan & Raza, 2023). Η Κίνα κατασκευάζει την ανερχόμενη θέση της μέσω αφηγήσεων ειρηνικής ανάπτυξης, αμοιβαίου οφέλους και πολιτισμικής σύνδεσης, με στόχο τη νομιμοποίηση της αυξανόμενης επιρροής της και την άμβλυνση των αντιλήψεων περί απειλής (Yaseen, 2020; Ahmed Kaleemi, 2019). Ως αποτέλεσμα, η πορεία της Κίνας στο διεθνές σύστημα μετά τον Ψυχρό Πόλεμο διαμορφώνεται από ένα περίπλοκο μείγμα οικονομικής ολοκλήρωσης, στρατηγικής ανταγωνιστικότητας και κανονιστικής αμφισβήτησης (Turker, 2024).

**Πίνακας 1 Θεωρητικές προσεγγίσεις της Πρωτοβουλίας OBOR**

| Θεωρητική προσέγγιση            | Βασικές έννοιες                              | Ερμηνεία του OBOR                                                                                                    | Κύρια σημεία έμφασης                                                                       |
|---------------------------------|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Ρεαλισμός / Νεορεαλισμός</b> | Ισχύς, ασφάλεια, ανταγωνισμός, σχετικά οφέλη | Το OBOR αποτελεί στρατηγικό εργαλείο αύξησης της ισχύος της Κίνας και αναδιάταξης της παγκόσμιας ισορροπίας δυνάμεων | Έλεγχος υποδομών, στρατηγικό βάθος, ενεργειακή ασφάλεια, περιορισμός αμερικανικής επιρροής |
| <b>Φιλελευθερισμός</b>          | Συνεργασία, αλληλεξάρτηση, απόλυτα οφέλη     | Το OBOR λειτουργεί ως μηχανισμός οικονομικής διασύνδεσης και ανάπτυξης μέσω εμπορίου και επενδύσεων                  | Οικονομική ανάπτυξη, win-win συνεργασία, μείωση συγκρούσεων                                |
| <b>Θεσμικός Φιλελευθερισμός</b> | Θεσμοί, κανόνες, πολυμερής διακυβέρνηση      | Το OBOR ενισχύει τη θεσμική συνεργασία μέσω τραπεζών ανάπτυξης και μηχανισμών χρηματοδότησης                         | Ρόλος χρηματοπιστωτικών θεσμών, θεσμοποίηση κινεζικής ηγεσίας                              |
| <b>Κονστρουκτιβισμός</b>        | Ταυτότητα, ιδέες, λόγος, νομιμοποίηση        | Το OBOR είναι ιδεολογικό και αφηγηματικό εγχείρημα που επαναπροσδιορίζει τον ρόλο της Κίνας στο διεθνές σύστημα      | Ιστορική αφήγηση «Δρόμου του Μεταξιού», ειρηνική ανάπτυξη, πολιτισμική σύνδεση             |
| <b>Γεωοικονομική προσέγγιση</b> | Οικονομική μόχλευση, υποδομές, εξάρτηση      | Το OBOR αποτελεί εργαλείο άσκησης ισχύος μέσω οικονομικών μέσων αντί στρατιωτικών                                    | Χρέος, εμπορική εξάρτηση, στρατηγική επιρροή                                               |

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 Η ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ONE BELT – ONE ROAD (BRI)

### 3.1 Η γένεση της πρωτοβουλίας

Η Πρωτοβουλία «Μία Ζώνη–Ένας Δρόμος», η οποία αργότερα ονομάστηκε επίσημα Πρωτοβουλία «One Belt–One Road » (BRI), ξεκίνησε το 2013 ως βασικό μέρος της μεταβαλλόμενης εξωτερικής πολιτικής και της παγκόσμιας οικονομικής στρατηγικής της Κίνας στη διεθνή τάξη μετά τον Ψυχρό Πόλεμο (Ploberger, 2017). Οι Κινέζοι ηγέτες πραγματοποίησαν δύο ομιλίες στο Καζακστάν και την Ινδονησία για να ανακοινώσουν επίσημα το πρόγραμμα. Αυτές οι ομιλίες έθεσαν φιλοδοξίες για τη βελτίωση των χερσαίων και θαλάσσιων συνδέσεων μεταξύ Ασίας, Ευρώπης και Αφρικής (Ahmed & Lambert, 2021). Αυτές οι δηλώσεις έκαναν άμεσες παραλληλίες με τους παλιούς Δρόμους του Μεταξιού, κάνοντας την προσπάθεια να μοιάζει με συνέχεια μακροχρόνιων προτύπων συνεργασίας και ανταλλαγής σε όλη την Ευρασία (Victoria, 2018).

Η προέλευση του OBOR ήταν στενά συνδεδεμένη με τα διαρθρωτικά προβλήματα που αντιμετώπισε η Κίνα στο εσωτερικό και στο εξωτερικό στις αρχές της δεκαετίας του 2010, όπως πάρα πολλά εργοστάσια, άνιση περιφερειακή ανάπτυξη και την ανάγκη προστασίας των αγορών και των πόρων εκτός Κίνας (Rolland, 2017). Σε παγκόσμιο επίπεδο, το έργο ήταν μια απάντηση στην μεταβαλλόμενη ισορροπία δυνάμεων και στην ιδέα ότι οι τρέχοντες οικονομικοί θεσμοί υπό την ηγεσία της Δύσης δεν έκαναν αρκετά για να διορθώσουν τα προβλήματα υποδομών στον Παγκόσμιο Νότο (Cau, 2018). Κατά συνέπεια, το OBOR δεν θεωρήθηκε ως μια ενιαία πολιτική πρωτοβουλία, αλλά ως ένα ευέλικτο στρατηγικό πλαίσιο σχεδιασμένο για να συγχωνεύσει οικονομικούς, πολιτικούς και γεωπολιτικούς στόχους (Ploberger, 2017). Το OBOR προοριζόταν να είναι ένα ανοιχτό και ευέλικτο έργο από την αρχή, έτσι ώστε η Κίνα να μπορεί να αλλάξει τους στόχους και το πεδίο εφαρμογής της με βάση το πώς πήγαιναν τα πράγματα στην περιοχή και πώς αντιδρούσαν άλλες χώρες (Ahmed Kaleemi, 2019). Επειδή ήταν τόσο ευέλικτο, το έργο μπόρεσε να αναπτυχθεί γρήγορα τόσο σε γεωγραφικούς όσο και σε θεματικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένων των υποδομών, του εμπορίου, των χρηματοοικονομικών, της ενέργειας και της πολιτιστικής αλληλεπίδρασης (Turker, 2024). Ως αποτέλεσμα, η έναρξη του OBOR δείχνει τόσο την ανάγκη της Κίνας να αναπτυχθεί εσωτερικά όσο και τον ευρύτερο στόχο της να αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο επικοινωνούν οι άνθρωποι σε όλο τον κόσμο (Tudoroiu, 2023).

### 3.2 Στρατηγικό όραμα και πολιτικοί στόχοι της Κίνας

Η μακροπρόθεσμη άποψη της Κίνας για τις αλλαγές στην παγκόσμια ισχύ και οι πιθανότητες που έχει δημιουργήσει η οικονομική παγκοσμιοποίηση είναι αυτές στις οποίες βασίζεται το OBOR (Zhao, 2014). Στόχος της προσπάθειας είναι να καταστεί η Κίνα ένα πιο σημαντικό μέρος των παγκόσμιων δικτύων εμπορίου και παραγωγής, τοποθετώντας την στο επίκεντρο των διηπειρωτικών συστημάτων υποδομών και logistics (Summers, 2016). Στόχος της Κίνας με αυτήν την πολιτική είναι να διατηρήσει την οικονομία σε ανάπτυξη, αυξάνοντας παράλληλα την πολιτική της ισχύ σε σημαντικά μέρη της Ευρασίας, της Αφρικής και της Ευρώπης (Khan & Raza, 2023).

Ένας από τους κύριους πολιτικούς στόχους του OBOR είναι να καταστήσει την Κίνα πιο στρατηγικά ανεξάρτητη, καθιστώντας την λιγότερο ευάλωτη σε προβλήματα με θαλάσσια σημεία συμφόρησης και διακοπές εφοδιασμού από το εξωτερικό της χώρας (Blanchard & Flint, 2017). Η Κίνα θέλει να μειώσει τους κινδύνους που προκύπτουν από τη γεωπολιτική αστάθεια και τον ανταγωνισμό μεταξύ των μεγάλων δυνάμεων, καθιστώντας τις οδούς μεταφοράς και τους ενεργειακούς διαδρόμους πιο ποικίλες (Zhao, 2014). Αυτός ο στόχος ευθυγραμμίζεται με μεγαλύτερα σχέδια για τη βελτίωση της εθνικής ασφάλειας μέσω οικονομικών βελτιώσεων και βελτιώσεων στις υποδομές αντί για άμεση στρατιωτική δράση (Luttwak, 1990). Το OBOR δείχνει επίσης ότι η Κίνα θέλει να αλλάξει τους κανόνες για τον τρόπο λειτουργίας του κόσμου, πιέζοντας για διαφορετικούς τρόπους ανάπτυξης και συνεργασίας που επικεντρώνονται σε κρατικές επενδύσεις και ανάπτυξη που καθοδηγείται από τις υποδομές (Cau, 2018). Μέσω διμερούς και διεθνούς συμμετοχής στο πλαίσιο του OBOR, η Κίνα επιβάλλεται ως προμηθευτής δημόσιων αγαθών, αμφισβητώντας την υπεροχή των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των παραδειγμάτων ανάπτυξης που καθοδηγούνται από τη Δύση (The International Institute for Strategic Studies, 2022). Για να κάνουν το πρόγραμμα να φαίνεται πιο νόμιμο και να αντικρούσουν τις ιδέες ότι έχει ηγεμονικούς στόχους, οι Κινέζοι αξιωματούχοι τονίζουν ιστορίες συνεργασίας που είναι επωφελής για όλους και ειρηνικής ανάπτυξης (Ahmed Kaleemi, 2019). Αυτοί οι πολιτικοί στόχοι συλλογικά υπογραμμίζουν τη λειτουργία του OBOR ως στρατηγικού εργαλείου για την προώθηση του οράματος της Κίνας για μια ανανεωμένη διεθνή τάξη (Yaseen, 2020).

### **3.3 Οι δύο πυλώνες της OBOR**

Η Οικονομική Ζώνη του Δρόμου του Μεταξιού και ο Θαλάσσιος Δρόμος του Μεταξιού του 21ου Αιώνα είναι δύο αλληλένδετοι πυλώνες που αποτελούν τη δομική βάση του OBOR. Μαζί, αποτελούν ένα πλαίσιο για τη σύνδεση ξηράς και θάλασσας (Ahmed & Lambert, 2021). Αυτοί οι πυλώνες δείχνουν πώς η Κίνα θέλει να συνδέσει τον κόσμο με πιο ολοκληρωμένο τρόπο, κατασκευάζοντας υποδομές στην ξηρά και επεκτείνοντας το εμπόριο στη θάλασσα (Ploberger, 2017). Το OBOR θέλει να ενισχύσει ακόμη περισσότερο τον κεντρικό ρόλο της Κίνας στις παγκόσμιες οικονομικές ροές συνδέοντας χερσαίες και θαλάσσιες οδούς (Rolland, 2017).

#### **3.3.1 Silk Road Economic Belt**

Η Οικονομική Ζώνη του Δρόμου του Μεταξιού αφορά την κατασκευή χερσαίων διαδρόμων μεταφορών που συνδέουν την Κίνα με την Κεντρική Ασία, τη Ρωσία, τη Μέση Ανατολή και την Ευρώπη. Αυτοί οι διάδρομοι θα χρησιμοποιούν σιδηροδρόμους, αυτοκινητόδρομους, αγωγούς και βιομηχανικές ζώνες (Summers, 2016). Στόχος αυτού του πυλώνα είναι η βελτίωση της περιφερειακής συνδεσιμότητας, βοηθώντας παράλληλα τις δυτικές επαρχίες της Κίνας και τις κοντινές περιοχές να αναπτυχθούν οικονομικά (Embong et al., 2017). Η Οικονομική Ζώνη στοχεύει στη σύνδεση των εσωτερικών περιοχών με παγκόσμιες αλυσίδες αξίας που βασίζονται σε κινεζικά δίκτυα παραγωγής, διευκολύνοντας τη διέλευση του εμπορίου και των επενδύσεων από τα σύνορα (Khan & Raza, 2023).

Από γεωπολιτική άποψη, η Οικονομική Ζώνη του Δρόμου του Μεταξιού δίνει στην Κίνα μεγαλύτερη δύναμη στην Ευρασία, τοποθετώντας τις κυβερνήσεις-εταίρους σε συστήματα υποδομών που πληρώνουν και λειτουργούν οι κινεζικές εταιρείες (Cau, 2018). Αυτές οι συνεργασίες δημιουργούν μακροπρόθεσμες αλληλεξαρτήσεις που δίνουν στην Κίνα μεγαλύτερο βάρος στις διαπραγματεύσεις και ισχυρότερη στρατηγική παρουσία σε περιοχές που ιστορικά έχουν επηρεαστεί από άλλες μεγάλες χώρες (Baik, 2019). Η Οικονομική Ζώνη παρουσιάζεται επίσης ως ένας τρόπος για τις χώρες της περιοχής να συνεργαστούν, να αναπτυχθούν και να παραμείνουν σταθερές, γεγονός που ενισχύει την εικόνα της Κίνας ως υπεύθυνου μέλους του διεθνούς συστήματος (Yaseen, 2020).

**Πίνακας 2** πυλώνες της Πρωτοβουλίας OBOR

| Πυλώνας                                | Γεωγραφική εστίαση                          | Κύριες υποδομές                                            | Στρατηγική λειτουργία                                             |
|----------------------------------------|---------------------------------------------|------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|
| <b>Silk Road Economic Belt</b>         | Κεντρική Ασία, Ρωσία, Μέση Ανατολή, Ευρώπη  | Σιδηρόδρομοι, αυτοκινητόδρομοι, αγωγοί, βιομηχανικές ζώνες | Χερσαία συνδεσιμότητα, ενεργειακή ασφάλεια, περιφερειακή ανάπτυξη |
| <b>21st Century Maritime Silk Road</b> | ΝΑ Ασία, ΝΑ Ασία, Αφρική, Μεσόγειος, Ευρώπη | Λιμάνια, logistics hubs, ναυτιλιακά δίκτυα                 | Θαλάσσια πρόσβαση, έλεγχος εμπορικών ροών, στρατηγική παρουσία    |

### 3.3.2 21st Century Maritime Silk Road

Ο θαλάσσιος Δρόμος του Μεταξιού του 21ου αιώνα βασίζεται στις χερσαίες οδούς, εστιάζοντας σε θαλάσσιες διαδρομές που συνδέουν την Κίνα με τη Νοτιοανατολική Ασία, τη Νότια Ασία, την Αφρική, τη Μέση Ανατολή και την Ευρώπη μέσω της κατασκευής λιμένων και άλλων θαλάσσιων υποδομών (Blanchard & Flint, 2017). Αυτός ο πυλώνας θέτει τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη στρατηγικών λιμένων, κόμβων υλικοτεχνικής υποστήριξης και ναυτιλιακών δικτύων που διευκολύνουν το παγκόσμιο εμπόριο και την ολοκλήρωση της εφοδιαστικής αλυσίδας στην κορυφή της λίστας του (Ahmed & Lambert, 2021). Η οικονομία της Κίνας βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στη θαλάσσια συνδεσιμότητα μέσω του OBOR για να συνεχίσει να εξάγει και να εισέλθει σε άλλες αγορές (Summers, 2016).

Η γεωπολιτική σημασία του Θαλάσσιου Δρόμου του Μεταξιού πηγάζει από τις πιθανές διπλής χρήσης επιπτώσεις του, όπου οι εμπορικές λιμενικές υποδομές μπορούν ταυτόχρονα να διευκολύνουν στρατηγικούς στόχους και στόχους ασφαλείας (Blanchard & Flint, 2017). Αυτό έχει κάνει άλλα μεγάλα έθνη να ανησυχούν για την αυξανόμενη παρουσία της Κίνας κατά μήκος σημαντικών θαλάσσιων διαδρομών και σημείων συμφόρησης (Baik, 2019). Παρ'όλα αυτά, η Κίνα προωθεί τον Θαλάσσιο Δρόμο του Μεταξιού ως μια συνεργατική προσπάθεια που έχει σχεδιαστεί για να βελτιώσει την εμπορική αποτελεσματικότητα και να ενισχύσει την οικονομική ανάπτυξη για όλα τα εμπλεκόμενα έθνη (Ahmed Kaleemi, 2019). Ο θαλάσσιος πυλώνας ενισχύει τη συνολική στρατηγική λογική του OBOR συνδυάζοντας την οικονομική ολοκλήρωση με τη μακροπρόθεσμη γεωπολιτική ισχύ (Tudoroiu, 2023).

### **3.4 Θεσμικό και χρηματοδοτικό πλαίσιο**

Το θεσμικό και χρηματοοικονομικό πλαίσιο της Πρωτοβουλίας «One Belt–One Road » αποτελεί βασικό μέρος της υλοποίησής της. Μετατρέπει το στρατηγικό όραμα της Κίνας σε πραγματικά έργα σε πολλούς τομείς (Ploberger, 2017). Αντί να βασίζεται μόνο σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα υπό την ηγεσία της Δύσης, η Κίνα δημιούργησε ένα εναλλακτικό σύστημα πολυμερών και κρατικών καναλιών χρηματοδότησης για την επίλυση προβλημάτων υποδομών και την επίτευξη μακροπρόθεσμων στρατηγικών στόχων (Cau, 2018). Αυτή η έννοια ενσωματώνει μια γεωοικονομική λογική όπου τα χρηματοοικονομικά μέσα πληρούν όχι μόνο αναπτυξιακούς στόχους αλλά και γενικούς γεωπολιτικούς και στρατηγικούς στόχους (Luttwak, 1990). Η θεσμική δομή του OBOR φέρνει κοντά νέους πολυμερείς θεσμούς με παλιά κινεζικά κρατικά χρηματοδοτικά κανάλια. Αυτό διευκολύνει την προσαρμογή και την ανάπτυξη έργων (Ahmed & Lambert, 2021). Αυτό το υβριδικό σύστημα επιτρέπει στην Κίνα να συγκεντρώσει πολλά χρήματα, ενώ παράλληλα έχει μεγάλο λόγο στην επιλογή των έργων, στον τρόπο λειτουργίας τους και στον τρόπο υλοποίησής τους (Rolland, 2017). Αυτό το πλαίσιο επιτρέπει επίσης στην Κίνα να δείξει ότι συνεργάζεται με άλλες χώρες και αναπτύσσεται από κοινού, γεγονός που μετριάξει τους φόβους για μονομερή κυριαρχία (Ahmed Kaleemi, 2019).

#### **3.4.1 Asian Infrastructure Investment Bank (AIIB)**

Η Ασιατική Τράπεζα Επενδύσεων Υποδομών είναι ο πιο γνωστός πολυμελής οργανισμός που συνδέεται με το πλαίσιο OBOR. Ιδρύθηκε για να καλύψει τις ελλείψεις στη χρηματοδότηση υποδομών στην Ασία και σε άλλα μέρη (Ahmed & Lambert, 2021). Η AIIB δεν αποτελεί επίσημα μέρος της OBOR, αλλά συνεργάζεται στενά με τους στόχους της πρωτοβουλίας χρηματοδοτώντας έργα υποδομών που βελτιώνουν την περιφερειακή συνδεσιμότητα και την οικονομική ολοκλήρωση (The International Institute for Strategic Studies, 2022). Η δομή διακυβέρνησής της, η οποία περιλαμβάνει τόσο περιφερειακά όσο και μη περιφερειακά κράτη μέλη, δίνει στον ηγετικό ρόλο της Κίνας κάποια θεσμική νομιμότητα και διεθνή αναγνώριση (Ploberger, 2017).

Από γεωπολιτική άποψη, η AIIB απειλεί την ισχύ των καθιερωμένων θεσμών του Bretton Woods παρέχοντας έναν διαφορετικό τρόπο χρηματοδότησης της ανάπτυξης που επικεντρώνεται στις υποδομές και την ανάπτυξη με επικεφαλής το κράτος (Cau, 2018). Η ίδρυση της τράπεζας δείχνει ότι η Κίνα θέλει να επηρεάσει την παγκόσμια χρηματοπιστωτική ρύθμιση χωρίς να αμφισβητεί

άμεσα τους υπάρχοντες θεσμούς (Zhao, 2014). Με αυτόν τον τρόπο, η ΑΙΙΒ χρησιμεύει τόσο ως ένας χρήσιμος τρόπος για να αποκτήσει κανείς χρήματα όσο και ως ένδειξη του πώς αλλάζει ο ρόλος της Κίνας στον κόσμο (Tudoroiu, 2023).

### 3.4.2 Silk Road Fund και κρατικές τράπεζες

Το Ταμείο του Δρόμου του Μεταξιού και οι κρατικές τράπεζες της Κίνας συνεργάζονται με την ΑΙΙΒ για να διαμορφώσουν τους κύριους τρόπους με τους οποίους η OBOR λαμβάνει χρήματα και από τις δύο πλευρές (Ploberger, 2017). Αυτοί οι οργανισμοί δίνουν χρήματα σε υποδομές, ενέργεια και βιομηχανικές πρωτοβουλίες που ευθυγραμμίζονται με τους στρατηγικούς στόχους της Κίνας (Khan & Raza, 2023). Αυτά τα εργαλεία δίνουν στην Κίνα περισσότερη ελευθερία και άμεσο πολιτικό έλεγχο από ό,τι οι διεθνείς τράπεζες, γεγονός που βοηθά την Κίνα να αντιστοιχίσει τις χρηματοοικονομικές ροές με τους γεωπολιτικούς της στόχους (Luttwak, 1990). Οι κρατικές τράπεζες έχουν μεγάλο αντίκτυπο στην οικονομική γεωγραφία του OBOR, επειδή παρέχουν χρήματα σε τομείς και βιομηχανίες που είναι απαραίτητες για την οικονομία (Rolland, 2017). Αυτή η προσέγγιση χρηματοδότησης συνήθως οδηγεί σε άνιση αλληλεξάρτηση, καθώς τα έθνη που λαμβάνουν χρήματα από την Κίνα εξαρτώνται όλο και περισσότερο από τα κινεζικά χρήματα και την τεχνογνωσία για μεγάλα έργα υποδομών (Wrobel, 2022). Αυτού του είδους οι συμφωνίες μπορούν να βοηθήσουν τις οικονομίες να ευδοκιμήσουν και να αλληλεπιδράσουν μεταξύ τους, αλλά έχουν επίσης κάνει τους ανθρώπους να ανησυχούν για τις μακροπρόθεσμες επιπτώσεις του χρέους και της πολιτικής εξουσίας, ειδικά σε μικρότερες και αναπτυσσόμενες χώρες (Oliveira et al., 2020).

**Πίνακας 3 Κύριοι θεσμοί και μηχανισμοί χρηματοδότησης της OBOR**

| Θεσμός / Μηχανισμός            | Τύπος                                 | Ρόλος στο OBOR                       | Γεωπολιτική σημασία                    |
|--------------------------------|---------------------------------------|--------------------------------------|----------------------------------------|
| <b>ΑΙΙΒ</b>                    | Πολυμερής αναπτυξιακή τράπεζα         | Χρηματοδότηση έργων υποδομών         | Θεσμική νομιμοποίηση κινεζικής ηγεσίας |
| <b>Silk Road Fund</b>          | Κρατικό επενδυτικό ταμείο             | Άμεσες επενδύσεις σε στρατηγικά έργα | Ευελιξία και πολιτικός έλεγχος         |
| <b>Κρατικές τράπεζες Κίνας</b> | Κρατικοί χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί | Δάνεια μεγάλης κλίμακας              | Δημιουργία οικονομικής εξάρτησης       |
| <b>Διμερείς συμφωνίες</b>      | Διακρατικές                           | Υλοποίηση έργων OBOR                 | Ενίσχυση πολιτικής επιρροής            |

### 3.5 Γεωγραφική έκταση και συμμετέχουσες χώρες

Η Πρωτοβουλία «One Belt–One Road » έχει ευρεία και μεταβαλλόμενη γεωγραφική εμβέλεια, καλύπτοντας χώρες σε όλη την Ασία, την Ευρώπη, την Αφρική και μέρη της Λατινικής Αμερικής μέσω χερσαίων και θαλάσσιων οδών (Ahmed & Lambert, 2021). Το OBOR δεν έχει καθορισμένη δομή μελών. Αντίθετα, λειτουργεί ως ανοιχτό πλαίσιο όπου η συμμετοχή ποικίλλει ανάλογα με το έργο, τον τομέα και το επίπεδο εμπλοκής (Rolland, 2017). Αυτή η ευελιξία επιτρέπει στην Κίνα να αλλάξει το σχέδιο ώστε να ταιριάζει σε διαφορετικές πολιτικές και περιφερειακές καταστάσεις (Ploberger, 2017). Η Οικονομική Ζώνη του Δρόμου του Μεταξιού διασχίζει την Κεντρική Ασία, τη Ρωσία, τη Μέση Ανατολή και την Ανατολική Ευρώπη. Ο Θαλάσσιος Δρόμος του Μεταξιού διασχίζει τη Νοτιοανατολική Ασία, τη Νότια Ασία, την Αφρική και τη Μεσόγειο (Summers, 2016). Αυτές οι περιοχές επιλέχθηκαν λόγω της στρατηγικής τους θέσης, των αναγκών υποδομών και της συμμετοχής τους στη βελτίωση της παγκόσμιας συνδεσιμότητας της Κίνας (Blanchard & Flint, 2017). Οι χώρες που συμμετέχουν στο OBOR μπορούν να λάβουν χρήματα και υποδομές, αλλά γίνονται επίσης μέρος των οικονομικών δικτύων της Κίνας (Khan & Raza, 2023).

Ταυτόχρονα, η ευρεία γεωγραφική εμβέλεια της πρωτοβουλίας έχει οδηγήσει σε μια σειρά αντιδράσεων, από την πρόθυμη συμμετοχή έως την προσεκτική ή επιλεκτική συμμετοχή (Baik, 2019). Οι ανησυχίες σχετικά με τη στρατηγική εξάρτηση, τους κανονιστικούς κανόνες και την πολιτική επιρροή έχουν οδηγήσει σε πιο επιφυλακτικές προσεγγίσεις στη συνεργασία του OBOR στην Ευρώπη και σε άλλες προηγμένες οικονομίες (Stopić et al., 2023). Ως αποτέλεσμα, το γεωγραφικό εύρος του OBOR καταδεικνύει την επιδίωξή του να μεταμορφώσει την παγκόσμια συνδεσιμότητα και τον αμφιλεγόμενο χαρακτήρα της αυξανόμενης επιρροής της Κίνας στο διεθνές σύστημα (Tudoroiu, 2023;Turker, 2024).

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΓΕΩΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ OBOR

### 4.1 Επενδύσεις, εμπορικές ροές και οικονομική διασύνδεση

Οι επενδύσεις και οι εμπορικές ροές είναι τα κύρια γεωοικονομικά εργαλεία που χρησιμοποιεί η Πρωτοβουλία «One Belt–One Road » για να αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο συνδέεται η παγκόσμια οικονομία και τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζει άλλες χώρες (Ploberger, 2017). Το OBOR στοχεύει να κατευθύνει σημαντικές ροές κεφαλαίων προς πρωτοβουλίες υποδομών, ενέργειας και βιομηχανίας που προωθούν το διασυνωριακό εμπόριο και συνδέουν τα κράτη μέλη σε διεθνικά δίκτυα παραγωγής με επίκεντρο την Κίνα (Ahmed & Lambert, 2021). Αυτή η προσέγγιση που βασίζεται στις επενδύσεις δείχνει ότι το άτομο που την υλοποίησε κατανοεί ότι η οικονομική αλληλεξάρτηση μπορεί να οδηγήσει σε μακροπρόθεσμη πολιτική και διαρθρωτική επιρροή (Luttwak, 1990).

**Πίνακας 4 Γεωοικονομικά εργαλεία της OBOR και στρατηγικές λειτουργίες**

| Γεωοικονομικό εργαλείο  | Μορφή παρέμβασης                | Οικονομική λειτουργία                        | Στρατηγική / γεωπολιτική διάσταση            |
|-------------------------|---------------------------------|----------------------------------------------|----------------------------------------------|
| Άμεσες επενδύσεις (FDI) | Υποδομές, βιομηχανικές ζώνες    | Ενίσχυση εμπορίου, μείωση κόστους συναλλαγών | Δημιουργία δομικής αλληλεξάρτησης            |
| Εμπορικές ροές          | Διευκόλυνση εξαγωγών–εισαγωγών  | Ενοποίηση αλυσίδων αξίας                     | Αναδιάταξη παγκόσμιων εμπορικών διαδρομών    |
| Μεταφορικές υποδομές    | Σιδηρόδρομοι, δρόμοι, logistics | Επιτάχυνση ροής αγαθών                       | Στρατηγικός έλεγχος διαδρόμων                |
| Λιμενικές εγκαταστάσεις | Εκσυγχρονισμός, διαχείριση      | Θαλάσσια συνδεσιμότητα                       | Δυνητική διπλή χρήση (οικονομική–στρατηγική) |
| Ενεργειακές υποδομές    | Αγωγοί, σταθμοί ενέργειας       | Ασφάλεια εφοδιασμού                          | Μείωση γεωπολιτικών ευαλωτοτήτων             |

Οι κινεζικές εξωτερικές επενδύσεις στο πλαίσιο του OBOR στοχεύουν στη μείωση των εμπορικών φραγμών και του κόστους συναλλαγών, διευκολύνοντας τη σύνδεση των αγορών μεταξύ τους, ειδικά σε περιοχές με κακές υποδομές (Summers, 2016). Η Κίνα βελτιώνει την αποτελεσματικότητα της εμπορικής ροής και αποκτά πρόσβαση σε περισσότερες αγορές και πόρους πληρώνοντας για διαδρόμους μεταφορών, κόμβους υλικοτεχνικής υποστήριξης και βιομηχανικές ζώνες (Khan & Raza, 2023). Αυτές οι επενδύσεις συμβάλλουν στην αλλαγή των εμπορικών οδών, έτσι ώστε να διέρχονται από ευρασιατικούς χερσαίους διαδρόμους και θαλάσσια

δίκτυα που ευθυγραμμίζονται με τους κινεζικούς επιχειρηματικούς στόχους (Rolland, 2017). Η ανάπτυξη του εμπορίου στο πλαίσιο του OBOR καθιστά επίσης τους οικονομικούς δεσμούς μεταξύ της Κίνας και των εθνών που συμμετέχουν σε αυτό πιο άνισους (Wrobel, 2022). Τα κράτη-αποδέκτες επωφελούνται από την βελτιωμένη συνδεσιμότητα και την πρόσβαση στη χρηματοδότηση. Ωστόσο, η ενσωμάτωσή τους στις αλυσίδες εφοδιασμού με επίκεντρο την Κίνα μπορεί να περιορίσει τη διαφοροποίηση και να αυξήσει την εξάρτηση από την κινεζική ζήτηση και το κεφάλαιο (Oliveira et al., 2020). Αυτή η δυναμική υπογραμμίζει τη γεωοικονομική λογική του OBOR, όπου η οικονομική ολοκλήρωση δημιουργεί ταυτόχρονα αναπτυξιακές προοπτικές και στρατηγικά πλεονεκτήματα (Cau, 2018).

Σε συστημικό επίπεδο, οι επενδύσεις του OBOR συμβάλλουν στη δημιουργία νέων εμπορικών και χρηματοοικονομικών δικτύων που λειτουργούν παράλληλα και μερικές φορές ενάντια στα τρέχοντα οικονομικά συστήματα που κυριαρχούνται από τη Δύση (The International Institute for Strategic Studies, 2022). Η Κίνα βελτιώνει τη δύναμή της να επηρεάζει τις περιφερειακές οικονομικές οδούς και τις πολιτικές επιλογές αλλάζοντας τον τρόπο με τον οποίο οργανώνονται το εμπόριο και οι επενδύσεις στο διάστημα (Baik, 2019). Ως αποτέλεσμα, η οικονομική διασύνδεση που καθοδηγείται από το OBOR αποτελεί βασικό μέρος του ευρύτερου σχεδίου της Κίνας να αλλάξει τη θέση της στην παγκόσμια πολιτική οικονομία (Tudoroiu, 2023· Turker, 2024).

#### **4.2 Μεταφορικές και λιμενικές υποδομές**

Οι μεταφορές και οι λιμενικές εγκαταστάσεις αποτελούν βασικά στοιχεία του γεωοικονομικού πλαισίου του OBOR, παρέχοντας τη φυσική βάση για αυξημένο εμπόριο, κινητικότητα και οικονομική ολοκλήρωση (Blanchard & Flint, 2017). Στο πλαίσιο του OBOR, η κατασκευή υποδομών επικεντρώνεται σε σιδηροδρόμους, δρόμους, λιμάνια και εγκαταστάσεις logistics που συνδέουν τις ηπειρωτικές περιοχές με τις παγκόσμιες αγορές και διευκολύνουν τη μετακίνηση αγαθών μεταξύ χωρών (Ahmed & Lambert, 2021). Αυτή η εστίαση δείχνει ότι οι υποδομές θεωρούνται τόσο ως οικονομικός μοχλός όσο και ως τρόπος προβολής ισχύος (Luttwak, 1990).

Οι σιδηροδρομικοί και χερσαίοι διάδρομοι μεταφορών της Οικονομικής Ζώνης του Δρόμου του Μεταξιού διευκολύνουν και επιταχύνουν τα ταξίδια των ανθρώπων μεταξύ Κίνας και Ευρώπης, Κεντρικής Ασίας και Μέσης Ανατολής. Αυτές οι διαδρομές είναι καλύτερες από τις παραδοσιακές θαλάσσιες διαδρομές (Summers, 2016). Αυτοί οι διάδρομοι καθιστούν το χερσαίο εμπόριο πιο ανταγωνιστικό και βοηθούν μέρη που κάποτε είχαν μείνει εκτός ανάπτυξης (Embong et al., 2017).

Επίσης, ενισχύουν την υλικοτεχνική εμβέλεια της Κίνας σε ολόκληρη την Ευρασία, καθιστώντας την πιο σημαντική στα ηπειρωτικά εμπορικά δίκτυα (Khan & Raza, 2023). Οι υποδομές για τα λιμάνια είναι εξίσου σημαντικές για τον Θαλάσσιο Δρόμο του Μεταξιού. Οι κινεζικές επενδύσεις επικεντρώνονται στον εκσυγχρονισμό και την επέκταση βασικών λιμένων κατά μήκος σημαντικών θαλάσσιων οδών (Blanchard & Flint, 2017). Αυτά τα λιμάνια αποτελούν σημαντικά μέρη των παγκόσμιων ναυτιλιακών δικτύων που βοηθούν το εμπόριο και παρέχουν μια μακροπρόθεσμη στρατηγική παρουσία μέσω της ιδιοκτησίας, της διαχείρισης ή του λειτουργικού ελέγχου (Baik, 2019). Το δυναμικό διπλής χρήσης των λιμενικών υποδομών έχει εγείρει γεωπολιτικές ανησυχίες σχετικά με την αυξανόμενη παρουσία της Κίνας στη θάλασσα (Cau, 2018). Παρά αυτές τις ανησυχίες, η Κίνα βλέπει τις επενδύσεις στις μεταφορές και τα λιμάνια ως τρόπους για να βοηθήσει τον κόσμο να αναπτυχθεί και να διευκολύνει το εμπόριο, εστιάζοντας στην αποτελεσματικότητα, τη σύνδεση και το αμοιβαίο όφελος (Ahmed Kaleemi, 2019). Οι επιπτώσεις αυτού του είδους των έργων διαφέρουν σε διαφορετικά μέρη, ανάλογα με τους πολιτικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς παράγοντες σε κάθε περιοχή (Oliveira et al., 2020). Συνολικά, οι μεταφορικές και λιμενικές υποδομές της OBOR αποτελούν ένα βασικό γεωοικονομικό εργαλείο που χρησιμοποιεί η Κίνα για να αλλάξει τις εμπορικές ροές, να βελτιώσει τη στρατηγική διασύνδεση και να ενισχύσει τη θέση της στο διεθνές σύστημα (Rolland, 2017· Tudoroiu, 2023).

#### **4.3 Ενέργεια και ενεργειακή ασφάλεια**

Η ενέργεια αποτελεί βασική γεωοικονομική πτυχή της Πρωτοβουλίας «One Belt–One Road », επειδή η Κίνα χρειάζεται ασφαλή πρόσβαση σε ενεργειακούς πόρους για τη μακροπρόθεσμη οικονομική της ανάπτυξη και την εθνική της ασφάλεια (Ploberger, 2017). Η ταχεία εκβιομηχάνιση της Κίνας και ο αυξανόμενος ρόλος της στην παγκόσμια οικονομία την έχουν κάνει πιο εξαρτημένη από την ενέργεια από άλλες χώρες. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η ενεργειακή ασφάλεια είναι τόσο σημαντικό μέρος του σχεδιασμού του OBOR (Zhao, 2014). Εξαιτίας αυτού, το έργο δίνει μεγάλη έμφαση στην κατασκευή αγωγών, σταθμών παραγωγής ενέργειας και διαδρόμων μεταφοράς ενέργειας που καθιστούν τα κανάλια εφοδιασμού πιο διαφοροποιημένα και λιγότερο πιθανό να επηρεαστούν από γεωπολιτικά γεγονότα (Khan & Raza, 2023).

Σύμφωνα με τους Blanchard και Flint (2017), τα έργα ενεργειακής υποδομής του OBOR αποσκοπούν στην προστασία της Κίνας από θαλάσσια σημεία συμφόρησης, ειδικά εκείνα κατά

μήκος στρατηγικά σημαντικών θαλάσσιων διαδρόμων. Η Κίνα θέλει να κάνει τις αλυσίδες εφοδιασμού της πιο ανθεκτικές στις διαταραχές που προκαλούνται από γεωπολιτικές εντάσεις ή συγκρούσεις, κατασκευάζοντας περισσότερους χερσαίους αγωγούς και συστήματα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας στην Κεντρική Ασία, τη Ρωσία και τη Μέση Ανατολή (Cau, 2018). Αυτή η στρατηγική βασίζεται σε μια ευρύτερη γεωοικονομική ιδέα ότι η επένδυση σε υποδομές είναι ένας τρόπος προστασίας των στρατηγικών συμφερόντων αντί της χρήσης στρατιωτικής ισχύος (Luttwak, 1990).

Για τις χώρες υποδοχής, οι πρωτοβουλίες του OBOR που σχετίζονται με την ενέργεια μπορούν να τις βοηθήσουν να βελτιώσουν τις υποδομές τους, να προσελκύσουν περισσότερες επενδύσεις και να αυξήσουν την ικανότητά τους να παράγουν ενέργεια (Embong et al., 2017). Αυτά τα έργα μπορούν να βοηθήσουν στη σύνδεση των ενεργειακών συστημάτων διαφορετικών περιοχών και να διευκολύνουν τους ανθρώπους να αποκτήσουν ηλεκτρική ενέργεια και καύσιμα, κάτι που θα βοηθήσει την οικονομία να αναπτυχθεί (Ahmed & Lambert, 2021). Ωστόσο, η στρατηγική κατεύθυνση των ενεργειακών διαδρόμων προς την κινεζική ζήτηση εγείρει ανησυχίες για τη μακροπρόθεσμη εξάρτηση και τον τρόπο με τον οποίο θα κατανεμηθούν τα κέρδη (Wrobel, 2022). Η Κίνα βλέπει επίσης την ενεργειακή συνεργασία στο πλαίσιο του OBOR ως μια συνεργασία που ωφελεί και τις δύο πλευρές και προωθεί τη σταθερότητα και τη βιώσιμη ανάπτυξη (Ahmed Kaleemi, 2019). Οι επικριτές λένε επίσης ότι η παροχή στην Κίνα μεγάλου μέρους των χρημάτων και του ελέγχου του παγκόσμιου ενεργειακού δικτύου καθιστά τις σχέσεις ισχύος ακόμη πιο άνισες (Baik, 2019). Ως αποτέλεσμα, η ενέργεια και η ενεργειακή ασφάλεια στο πλαίσιο του OBOR δείχνουν πώς η πρωτοβουλία μπορεί να αποτελέσει τόσο ένα αναπτυξιακό πλαίσιο όσο και ένα στρατηγικό εργαλείο στη διεθνή πολιτική οικονομία (Tudoroiu, 2023· Turker, 2024).

#### **4.4 Χρηματοδότηση, χρέος και οικονομική εξάρτηση**

Η χρηματοδότηση αποτελεί βασικό μέρος της γεωοικονομικής λογικής του OBOR, καθώς το ποσό των χρημάτων που απαιτούνται για την κατασκευή υποδομών είναι μεγαλύτερο από ό,τι πολλά κράτη υποδοχής μπορούν να αντέξουν οικονομικά για να πληρώσουν για μεγάλα έργα μόνα τους (Ploberger, 2017). Η Κίνα καλύπτει αυτό το κενό με ένα μείγμα διεθνών οργανισμών, διμερών δανείων και κρατικών χρηματοδοτικών εργαλείων που διευκολύνουν την γρήγορη μετακίνηση χρημάτων (Ahmed & Lambert, 2021). Αυτό το μοντέλο χρηματοδότησης δείχνει πώς τα

οικονομικά εργαλεία μπορούν να χρησιμοποιηθούν στρατηγικά για την επίτευξη μακροπρόθεσμων γεωπολιτικών και οικονομικών στόχων (Luttwak, 1990).

Η κινεζική χρηματοδότηση στο πλαίσιο του OBOR περιλαμβάνει γενικά μεγάλα δάνεια από κρατικές τράπεζες και funds. Αυτά τα δάνεια έχουν λιγότερους πολιτικούς όρους από τα δάνεια από τράπεζες με επικεφαλής τη Δύση (Rolland, 2017). Αυτή η στρατηγική καθιστά το OBOR πιο ελκυστικό για τις αναπτυσσόμενες χώρες, αλλά αυξάνει επίσης τον κίνδυνο συσσώρευσης χρέους και οικονομικής ευαλωτότητας (Wrobel, 2022). Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο αυξημένος εξωτερικός δανεισμός που σχετίζεται με τις πρωτοβουλίες του OBOR έχει προκαλέσει ανησυχίες σχετικά με τη βιωσιμότητα του χρέους και την οικονομική κυριαρχία (Oliveira et al., 2020).

Η άνοδος των προβλημάτων που σχετίζονται με το χρέος έχει πυροδοτήσει συζητήσεις σχετικά με το εάν η χρηματοδότηση του OBOR δημιουργεί τύπους οικονομικής εξάρτησης που δίνουν στην Κίνα πολιτική εξουσία (Baik, 2019). Οι επικριτές υποστηρίζουν ότι η έκθεση στο χρέος μπορεί να περιορίσει την πολιτική αυτονομία των χωρών υποδοχής και να επηρεάσει τις αποφάσεις εξωτερικής πολιτικής τους, διαιωνίζοντας έτσι την ασύμμετρη αλληλεξάρτηση (Cau, 2018). Οι υποστηρικτές, από την άλλη πλευρά, τονίζουν ότι τα αποτελέσματα του χρέους εξαρτώνται περισσότερο από το πόσο καλά λειτουργεί η χώρα, ποιανού τα έργα επιλέγονται και τη συνολική κατάσταση της οικονομίας παρά από την ίδια την πρωτοβουλία (Ahmed & Lambert, 2021). Απαντώντας σε αυτά τα παράπονα, η Κίνα έχει τονίσει την ανοιχτότητα, τον μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και τη συνεργασία για την επίλυση προβλημάτων στα πλαίσια χρηματοδότησης του OBOR (Ahmed Kaleemi, 2019). Ωστόσο, η σύνδεση μεταξύ χρηματοδότησης, χρέους και εξάρτησης εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό πεδίο διαφωνίας στις μελέτες των γεωοικονομικών επιπτώσεων του OBOR (Khan & Raza, 2023). Κατά συνέπεια, η χρηματοδότηση του OBOR αποτελεί παράδειγμα της περίπλοκης αλληλεπίδρασης μεταξύ αναπτυξιακών προοπτικών και δομικής ισχύος στη σύγχρονη παγκόσμια οικονομία (Tudoroiu, 2023).

#### **4.5 Οφέλη και οικονομικοί κίνδυνοι για τις χώρες υποδοχής**

Οι χώρες που συμμετέχουν στην Πρωτοβουλία «One Belt–One Road » μπορούν να κερδίσουν πολλά, ειδικά όσον αφορά την κατασκευή υποδομών, τη βελτίωση της συνδεσιμότητας και την πρόσβαση σε χρηματοδότηση (Ahmed & Lambert, 2021). Διορθώνοντας μακροχρόνια προβλήματα με τις υποδομές, οι πρωτοβουλίες OBOR μπορούν να μειώσουν το κόστος μεταφοράς, να κάνουν το εμπόριο πιο αποτελεσματικό και να ενισχύσουν την οικονομική

δραστηριότητα (Summers, 2016). Για πολλές αναπτυσσόμενες οικονομίες, αυτές οι επενδύσεις ανοίγουν νέους δρόμους για τις βιομηχανίες να ευδοκιμήσουν, να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας και να συνδέσουν διαφορετικά μέρη του κόσμου (Embong et al., 2017).

Η βελτιωμένη συνδεσιμότητα μέσω του OBOR μπορεί επίσης να διευκολύνει περισσότερες επιχειρήσεις να ενταχθούν στις παγκόσμιες αλυσίδες αξίας, γεγονός που μπορεί να ενισχύσει τις εξαγωγές και να προσελκύσει ξένες επενδύσεις που λειτουργούν καλά με τις τοπικές επιχειρήσεις (Ploberger, 2017). Από αυτή την άποψη, το OBOR θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως καταλύτης για τον οικονομικό εκσυγχρονισμό και τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις (Khan & Raza, 2023). Αυτά τα πλεονεκτήματα αντιστοιχούν στην αφήγηση της Κίνας για αμοιβαία επωφελή συνεργασία και συλλογική πρόοδο (Ahmed Kaleemi, 2019). Ταυτόχρονα, οι χώρες που φιλοξενούν το OBOR αντιμετωπίζουν οικονομικούς κινδύνους, ειδικά όσον αφορά την έκθεση στο χρέος, τη βιωσιμότητα του έργου και την άνιση κατανομή των οφελών (Wrobel, 2022). Τα μεγάλης κλίμακας έργα υποδομών μπορεί να μην αποφέρουν πολλά χρήματα βραχυπρόθεσμα, αλλά συνοδεύονται από μακροπρόθεσμες οικονομικές ευθύνες που ασκούν μεγαλύτερη πίεση στον προϋπολογισμό (Oliveira et al., 2020). Επίσης, το γεγονός ότι οι κινεζικές εταιρείες και οι εργαζόμενοι είναι υπεύθυνοι για ορισμένα έργα μπορεί να δυσκολέψει τις τοπικές οικονομίες να επωφεληθούν από αυτά (Baik, 2019).

#### Πίνακας 5 Οφέλη και οικονομικοί κίνδυνοι της OBOR για τις χώρες υποδοχής

| Διάσταση             | Πιθανά οφέλη                     | Πιθανοί κίνδυνοι                                   |
|----------------------|----------------------------------|----------------------------------------------------|
| Υποδομές             | Βελτίωση μεταφορών και ενέργειας | Υπερκοστολόγηση, χαμηλή απόδοση                    |
| Οικονομική ανάπτυξη  | Αύξηση εμπορίου και επενδύσεων   | Ανισομερής κατανομή οφελών                         |
| Χρηματοδότηση        | Πρόσβαση σε κεφάλαια             | Υπερχρέωση και δημοσιονομική πίεση                 |
| Απασχόληση           | Δημιουργία θέσεων εργασίας       | Περιορισμένη συμμετοχή τοπικού εργατικού δυναμικού |
| Στρατηγική αυτονομία | Ενίσχυση περιφερειακής θέσης     | Οικονομική και πολιτική εξάρτηση                   |

Οι γεωπολιτικοί παράγοντες επιδεινώνουν τους οικονομικούς κινδύνους. Για παράδειγμα, οι μεγαλύτεροι δεσμοί με την Κίνα θα μπορούσαν να βλάψουν τις σχέσεις των χωρών υποδοχής με άλλες μεγάλες δυνάμεις και διεθνείς οργανισμούς (Cau, 2018). Κατά συνέπεια, πολλά κράτη εφαρμόζουν επιλεκτικές ή συνετές στρατηγικές σχετικά με τη συμμετοχή στο OBOR, σταθμίζοντας τα πιθανά οφέλη έναντι των οικονομικών και πολιτικών ευαισθησιών (Stopić et al.,

2023). Τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του OBOR για τα κράτη υποδοχής εξαρτώνται από τις εγχώριες ικανότητες διακυβέρνησής τους, τις διαπραγματευτικές τακτικές και το ευρύτερο διεθνές πλαίσιο, υπογραμμίζοντας τις περίπλοκες και ευαίσθητες στο πλαίσιο γεωοικονομικές επιπτώσεις της πρωτοβουλίας (Tudoroiu, 2023· Turker, 2024).

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ OBOR**

### **5.1 Η OBOR ως εργαλείο ήπιας και σκληρής ισχύος**

Η Πρωτοβουλία «One Belt–One Road » είναι ένα σύνθετο εργαλείο ισχύος που συνδυάζει στοιχεία ήπιας και σκληρής ισχύος σε ένα στρατηγικό πλαίσιο (Ploberger, 2017). Επενδύοντας σε υποδομές, παρέχοντας χρηματοδότηση για την ανάπτυξη και λέγοντας ιστορίες για το πώς συνδέει τους ανθρώπους, η Κίνα χρησιμοποιεί την ήπια ισχύ για να αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι την βλέπουν ως πηγή δημόσιων αγαθών και υπέρμαχο της κοινής ανάπτυξης (Ahmed Kaleemi, 2019). Αυτές οι ιστορίες επικεντρώνονται στη συνεργασία, το αμοιβαίο κέρδος και την ιστορική συνέχεια. Χρησιμοποιούν τον συμβολισμό των αρχαίων Δρόμων του Μεταξιού για να κάνουν την αυξανόμενη θέση της Κίνας στον κόσμο να φαίνεται πιο νόμιμη (Victoria, 2018).

Η οικονομική δέσμευση που ενθαρρύνει την καλή θέληση και την εξάρτηση μέσω του εμπορίου, των επενδύσεων και της αναπτυξιακής βοήθειας ενισχύει την ήπια ισχύ στο πλαίσιο του OBOR (Ahmed & Lambert, 2021). Η Κίνα καθίσταται πιο ελκυστική ως εταίρος διορθώνοντας προβλήματα υποδομών και βοηθώντας την οικονομία να ανθίσει. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τις αναπτυσσόμενες χώρες που αναζητούν εναλλακτικές λύσεις σε θεσμούς υπό την ηγεσία της Δύσης (Cau, 2018). Οι πολιτιστικές ανταλλαγές, οι πολιτικοί διάλογοι και οι διαπροσωπικές δραστηριότητες ενισχύουν αυτή τη στρατηγική, ενσωματώνοντας το OBOR σε πιο ολοκληρωμένες διπλωματικές και επικοινωνιακές τακτικές (Yaseen, 2020). Το OBOR έχει επίσης σημαντικές επιπτώσεις σκληρής ισχύος, ειδικά επειδή τοποθετεί στρατηγικά υποδομές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για περισσότερους από έναν σκοπούς (Blanchard & Flint, 2017). Λιμάνια, κέντρα υλικοτεχνικής υποστήριξης και διάδρομοι μεταφορών που κατασκευάζονται στο πλαίσιο του OBOR μπορούν να βοηθήσουν την Κίνα να επεκτείνει την εμβέλειά της και να προστατεύσει την πρόσβαση σε σημαντικές εμπορικές οδούς (Baik, 2019). Αυτή η ουσιώδης πτυχή αντιστοιχεί σε μια γεωοικονομική λογική όπου τα οικονομικά εργαλεία αντικαθιστούν τη ρητή στρατιωτική δράση για την επίτευξη στρατηγικών στόχων (Luttwak, 1990).

Η ενσωμάτωση της ήπιας και σκληρής ισχύος στο OBOR παράγει γεωπολιτικές επιπτώσεις που υπερβαίνουν συγκεκριμένα έργα, αλλοιώνοντας τις περιφερειακές σχέσεις ισχύος και τις στρατηγικές αξιολογήσεις (Tudoroiu, 2023). Η Κίνα τονίζει ότι η προσπάθεια δεν είναι στρατιωτικής φύσης, αλλά η μακροχρόνια και μεγάλης κλίμακας υποδομή του OBOR δίνει στην Κίνα μακροπρόθεσμα στρατηγικά πλεονεκτήματα που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν σε

περιόδους κρίσης (Rolland, 2017). Ως αποτέλεσμα, το OBOR είναι ένα ολοκληρωμένο εργαλείο ισχύος που καθιστά δύσκολη τη διαφορά μεταξύ πειθούς και εξαναγκασμού στο σημερινό διεθνές σύστημα (Khan & Raza, 2023· Turker, 2024).

**Πίνακας 6 Η OBOR ως συνδυασμός ήπιας και σκληρής ισχύος**

| Διάσταση ισχύος       | Μέσα εφαρμογής στο πλαίσιο OBOR                                   | Στόχος                                | Γεωπολιτική επίπτωση                   |
|-----------------------|-------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|----------------------------------------|
| Ήπια ισχύς            | Υποδομές ανάπτυξης, αφηγήσεις συνεργασίας, πολιτιστική διπλωματία | Βελτίωση διεθνούς εικόνας Κίνας       | Νομιμοποίηση κινεζικής παρουσίας       |
| Οικονομική ισχύς      | Επενδύσεις, δάνεια, εμπορικές ροές                                | Δημιουργία οικονομικής αλληλεξάρτησης | Δομική επιρροή χωρίς άμεσο εξαναγκασμό |
| Σκληρή ισχύς (έμμεση) | Λιμάνια, logistics, ενεργειακοί διάδρομοι                         | Στρατηγικός έλεγχος κρίσιμων σημείων  | Μακροπρόθεσμα πλεονεκτήματα ασφάλειας  |
| Συνδυαστική ισχύς     | Γεωοικονομικά εργαλεία                                            | Επίτευξη στρατηγικών στόχων           | Θόλωση ορίων πειθούς–εξαναγκασμού      |

## 5.2 Επιπτώσεις στις παγκόσμιες ισορροπίες ισχύος

Η ανάπτυξη του OBOR έχει μεγάλη επίδραση στην ισορροπία δυνάμεων σε όλο τον κόσμο, επειδή αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο κατανέμεται η οικονομική και στρατηγική δύναμη μεταξύ των περιοχών (Cau, 2018). Η Κίνα ενισχύει τη θέση της στην παγκόσμια πολιτική οικονομία και μειώνει την εξάρτησή της από τα καθιερωμένα κέντρα ισχύος αναδιοργανώνοντας τις εμπορικές οδούς, τις επενδυτικές ροές και τα δίκτυα υποδομών (Ploberger, 2017). Αυτό το κίνημα υπονομεύει την υπεροχή των συμβατικών δυτικών οντοτήτων και οργανισμών που έχουν ιστορικά επηρεάσει την παγκόσμια συνδεσιμότητα (The International Institute for Strategic Studies, 2022). Το OBOR καθιστά την Ευρασία, την Αφρική και τμήματα της Ανατολικής Ευρώπης πιο σημαντικά οικονομικά και στρατηγικά, γεγονός που βοηθά στη δημιουργία νέων κέντρων βάρους στο διεθνές σύστημα (Summers, 2016). Αυτές οι περιοχές συνδέονται όλο και περισσότερο με δίκτυα που επικεντρώνονται στην Κίνα, γεγονός που αλλάζει τον τρόπο με τον οποίο σχηματίζονται οι συμμαχίες και η επιρροή (Khan & Raza, 2023). Κατά συνέπεια, η εξουσία διασπείρεται ολόενα και περισσότερο, με την Κίνα να ασκεί δομική επιρροή μέσω οικονομικής ολοκλήρωσης και όχι μέσω άμεσου εξαναγκασμού (Luttwak, 1990).

Η προσπάθεια αυτή αλλάζει επίσης την ισορροπία δυνάμεων στην περιοχή, ενισχύοντας τους δεσμούς της Κίνας με τις χώρες που συμμετέχουν, γεγονός που δίνει στην Κίνα μεγαλύτερη

διπλωματική και πολιτική εξουσία (Rolland, 2017). Σε ορισμένες περιπτώσεις, η συμμετοχή του OBOR διευκολύνει τις μικρότερες κυβερνήσεις να διαφοροποιήσουν τις ξένες συνεργασίες τους, ενώ σε άλλες, επιδεινώνει την εξάρτησή τους από την Κίνα ως κύριο οικονομικό εταίρο (Wrobel, 2022). Αυτές οι τάσεις καθιστούν τις τρέχουσες συμφωνίες συμμαχιών πιο περίπλοκες και προσθέτουν πρόσθετους παράγοντες στις αξιολογήσεις της περιφερειακής ασφάλειας (Baik, 2019).

**Πίνακας 7 Επιπτώσεις της OBOR στις παγκόσμιες και περιφερειακές ισορροπίες ισχύος**

| Επίπεδο ανάλυσης              | Κύρια επίδραση                     | Μηχανισμός                                | Αποτέλεσμα                 |
|-------------------------------|------------------------------------|-------------------------------------------|----------------------------|
| <b>Παγκόσμιο</b>              | Μετάβαση προς πολυπολικό σύστημα   | Αναδιάταξη εμπορικών και επενδυτικών ροών | Μείωση δυτικής κυριαρχίας  |
| <b>Περιφερειακό (Ευρασία)</b> | Ενίσχυση κινεζικής παρουσίας       | Υποδομές και δίκτυα                       | Νέα κέντρα ισχύος          |
| <b>Διμερές</b>                | Εμβάθυνση σχέσεων Κίνας-εταίρων    | Οικονομική αλληλεξάρτηση                  | Πολιτική επιρροή           |
| <b>Συμμαχίες</b>              | Πολυπλοκότητα στρατηγικών επιλογών | Ανταγωνισμός μεγάλων δυνάμεων             | Αστάθεια και αναπροσαρμογή |

Σε συστημικό επίπεδο, το OBOR βοηθά τον κόσμο να μεταβεί από μια μονοπολική σε μια πιο πολυπολική τάξη, με την Κίνα να αναλαμβάνει μεγαλύτερο ρόλο (Tudoroiu, 2023). Αυτή η αλλαγή χαρακτηρίζεται από αντιπαλότητα σχετικά με τα μοντέλα διακυβέρνησης, τους κανόνες και τα πρότυπα, καθώς η Κίνα πιέζει για διαφορετικούς τρόπους σύνδεσης και ανάπτυξης (Cau, 2018). Έτσι, η επίδραση του OBOR στις παγκόσμιες ισορροπίες δυνάμεων δεν αφορά μόνο την κίνηση των πραγμάτων. Αλλάζει επίσης τους νόμους και τις δομές που συγκρατούν το διεθνές σύστημα ενωμένο (Turker, 2024).

### 5.3 Σχέσεις Κίνας – Ηνωμένων Πολιτειών

Το OBOR έχει γίνει ένα βασικό σημείο στρατηγικού ανταγωνισμού μεταξύ Κίνας και ΗΠΑ, δείχνοντας τις μεγαλύτερες εντάσεις που προκύπτουν από τις μεταβαλλόμενες ισορροπίες δυνάμεων στο διεθνές σύστημα μετά τον Ψυχρό Πόλεμο (Zhao, 2014). Σύμφωνα με την Κίνα, το OBOR είναι ένας τρόπος για να καταστήσει την οικονομία της πιο σταθερή και να της παράσχει μεγαλύτερη ελευθερία να λαμβάνει στρατηγικές αποφάσεις σε έναν κόσμο όπου υπάρχει μεγάλη αβεβαιότητα και ανταγωνισμός με τις Ηνωμένες Πολιτείες (Ploberger, 2017). Η Κίνα θέλει να καταστήσει τα κυριαρχούμενα από τις ΗΠΑ οικονομικά και ασφαλιστικά πλαίσια λιγότερο ευάλωτα, επεκτείνοντας τις εμπορικές γραμμές και ενισχύοντας τις συνεργασίες σε όλη την Ευρασία και πέρα από αυτήν (Cau, 2018).

Οι ΗΠΑ, από την άλλη πλευρά, ανησυχούν ότι το OBOR αντιβαίνει στις καθιερωμένες διεθνείς συμβάσεις και δίνει στην Κίνα μεγαλύτερη δύναμη στη γεωπολιτική εις βάρος των αμερικανικών συμφερόντων (Rolland, 2017). Αυτές οι ανησυχίες αφορούν κυρίως τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του χρέους, το άνοιγμα και τις στρατηγικές επιπτώσεις του ελέγχου σημαντικών υποδομών από την Κίνα (Baik, 2019). Η Ουάσινγκτον αρχίζει να βλέπει το OBOR ως απειλή για την ηγεσία των ΗΠΑ και τη φιλελεύθερη διεθνή τάξη (Διεθνές Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών, 2022). Ο ανταγωνισμός για την εξουσία σε σημαντικούς τομείς, όπως η Νοτιοανατολική Ασία, η Κεντρική Ασία και η Ευρώπη, επηρεάζει επίσης τις σχέσεις Κίνας-ΗΠΑ στο πλαίσιο του OBOR (Summers, 2016). Οι πρωτοβουλίες του OBOR σε αυτούς τους τομείς αλλάζουν τον τρόπο με τον οποίο οι χώρες σκέφτονται τις στρατηγικές τους. Πρέπει να εξισορροπήσουν τις οικονομικές προοπτικές που προσφέρει η Κίνα με τους δεσμούς ασφαλείας τους με τις Ηνωμένες Πολιτείες (Khan & Raza, 2023). Αυτή η δυναμική καθιστά τη γεωπολιτική κατάσταση πιο περίπλοκη και διαλυμένη (Tudoroiu, 2023). Η Κίνα παρουσιάζει το OBOR ως σύμφωνο με τα τρέχοντα διεθνή πλαίσια και υπογραμμίζει την προθυμία της να συνεργαστεί, ιδίως με τις Ηνωμένες Πολιτείες (Ahmed Kaleemi, 2019). Αλλά το γεγονός ότι η στρατηγική δυσπιστία και τα διαφορετικά συμφέροντα εξακολουθούν να υπάρχουν σημαίνει ότι το OBOR θα συνεχίσει να αποτελεί πηγή έντασης μεταξύ Κίνας και ΗΠΑ (Zhao, 2014). Τελικά, το OBOR αποτελεί ένδειξη του πώς οι διμερείς σχέσεις μεταβάλλονται από τη συνεργασία σε στρατηγικό ανταγωνισμό σε μια μεταβαλλόμενη παγκόσμια τάξη (Turker, 2024).

#### **5.4 Η στάση και οι αντιδράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Η θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Πρωτοβουλία «One Belt–One Road » έχει αλλάξει από το να είναι αρχικά ανοιχτή σε αυτήν, σε πιο προσεκτική και λεπτή, αντανakλώντας τα ποικίλα συμφέροντα της ΕΕ και τις αναπτυσσόμενες στρατηγικές ανησυχίες (Rolland, 2017). Η αρχική συνεργασία υποκινήθηκε από τις προσδοκίες για αυξημένες επενδύσεις, διευρυμένη συνδεσιμότητα και βελτιωμένη πρόσβαση στις κινεζικές αγορές, ιδίως μεταξύ των κρατών μελών της Νότιας και Ανατολικής Ευρώπης με ελλείψεις σε υποδομές (Ploberger, 2017). Αυτή η ανοιχτότητα υποστηρίχθηκε από την εστίαση της Κίνας στη συνεργασία για όλους επωφελείς και σε αναπτυξιακά προσανατολισμένες ιστορίες που ταιριάζουν με τους στόχους της ΕΕ για πρόοδο και ενότητα (Ahmed Kaleemi, 2019). Όμως, καθώς οι ανησυχίες για τη διαφάνεια, τα κανονιστικά πρότυπα και τις στρατηγικές επιπτώσεις των κινεζικών επενδύσεων σε σημαντικές υποδομές αυξάνονταν, η αντίδραση της ΕΕ έγινε λιγότερο σαφής με την πάροδο του χρόνου (Cau, 2018).

Υπήρχαν μεγαλύτερες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών, με ορισμένα να εργάζονται ενεργά σε έργα που σχετίζονται με το OBOR και άλλα να υιοθετούν μια πιο καχύποπτη ή περιορισμένη στάση (Storpié et al., 2023). Αυτός ο κατακερματισμός δυσκόλεψε την εκπόνηση μιας ενιαίας πολιτικής της ΕΕ για το OBOR και έδειξε πόσο δύσκολο είναι να εξισορροπηθούν τα εθνικά οικονομικά συμφέροντα με τους στρατηγικούς στόχους για ολόκληρη την ΕΕ (Tudoroiu, 2023).

**Πίνακας 8 Αντιδράσεις και γεωπολιτικοί κίνδυνοι για βασικούς δρώντες**

| Δρώντας            | Στάση απέναντι στην OBOR | Κύριες ανησυχίες              | Στρατηγική επιλογή               |
|--------------------|--------------------------|-------------------------------|----------------------------------|
| Κίνα               | Προωθητική               | Νομιμοποίηση, σταθερότητα     | Γεωοικονομική επέκταση           |
| Ηνωμένες Πολιτείες | Ανταγωνιστική            | Απώλεια επιρροής, ασφάλεια    | Ανάσχεση και εναλλακτικά σχήματα |
| Ευρωπαϊκή Ένωση    | Επιφυλακτική             | Κανονιστικά πρότυπα, εξάρτηση | Ελεγχόμενη συνεργασία            |
| Χώρες υποδοχής     | Επιλεκτική               | Χρέος, κυριαρχία              | Εξισορρόπηση συμφερόντων         |

Από γεωπολιτική άποψη, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ προοδευτικά ενέταξαν το OBOR σε μια ολοκληρωμένη αξιολόγηση της Κίνας ως συστημικού αντιπάλου και οικονομικού συμμάχου (Διεθνές Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών, 2022). Η στρατηγική εξάρτηση, οι στρεβλώσεις της αγοράς και η πολιτική επιρροή ήταν όλοι οι λόγοι για τους οποίους η ΕΕ ενίσχυσε τις διαδικασίες ελέγχου για τις άμεσες ξένες επενδύσεις (Baik, 2019). Αυτά τα βήματα είχαν ως στόχο την προστασία σημαντικών περιοχών, ενώ παράλληλα ήταν ανοιχτή στη συνεργασία βάσει σαφών κανονισμών (Ahmed & Lambert, 2021). Η ΕΕ δεν έχει αποκλείσει εντελώς τη συνεργασία με το OBOR, ακόμη και αν γίνεται πιο επιφυλακτική. Αντίθετα, προσπαθεί να ορίσει τη συνεργασία μέσω της κανονιστικής εναρμόνισης, των απαιτήσεων βιωσιμότητας και του πολυμερούς συντονισμού (Summers, 2016). Έτσι, οι ευρωπαϊκές απαντήσεις αποτελούν μια πρακτική πράξη εξισορρόπησης μεταξύ οικονομικής ευκαιρίας και στρατηγικής ανεξαρτησίας (Wrobel, 2022). Η θέση της ΕΕ σχετικά με την OBOR δείχνει πόσο δύσκολο είναι να συνεργαστεί με την Κίνα καθώς η παγκόσμια επιρροή της αυξάνεται, διατηρώντας παράλληλα τους κανόνες, την πολιτική ενότητα και τους μακροπρόθεσμους στρατηγικούς στόχους της Ένωσης (Turker, 2024).

### 5.5 Ζητήματα ασφάλειας, κυριαρχίας και στρατηγικής εξάρτησης

Η ασφάλεια, η κυριαρχία και η στρατηγική εξάρτηση είναι από τις πιο αμφιλεγόμενες πτυχές του γεωπολιτικού διαλόγου σχετικά με την Πρωτοβουλία «One Belt–One Road » (Baik, 2019).

Παρόλο που η OBOR έχει επίσημα χαρακτηριστεί ως μια οικονομική και αναπτυξιακή πρωτοβουλία, το μέγεθος και η στρατηγική της κατεύθυνση έχουν εγείρει ανησυχίες σχετικά με τις επιπτώσεις στην ασφάλεια της ιδιοκτησίας και της διακυβέρνησης των υποδομών (Blanchard & Flint, 2017). Αυτές οι ανησυχίες είναι ιδιαίτερα έντονες όσον αφορά τα λιμάνια, τους ενεργειακούς διαδρόμους και τους κόμβους μεταφορών που ενδέχεται να αποκτήσουν διπλή χρήση σε περιόδους πολιτικής σύγκρουσης ή σύγκρουσης (Cau, 2018).

Οι συζητήσεις σχετικά με την κυριαρχία επικεντρώνονται στο κατά πόσο η συμμετοχή στην OBOR περιορίζει την πολιτική ανεξαρτησία των χωρών υποδοχής μέσω οικονομικών υποχρεώσεων και μακροπρόθεσμων συμβάσεων (Wrobel, 2022). Οι κυβερνήσεις ενδέχεται να μην είναι σε θέση να επαναδιαπραγματευτούν τους όρους ή να δοκιμάσουν νέες στρατηγικές ανάπτυξης εάν βασίζονται υπερβολικά σε κινεζικά χρήματα και τεχνογνωσία. Αυτό εγείρει αμφιβολίες για την οικονομική και πολιτική τους ανεξαρτησία (Oliveira et al., 2020). Αυτού του είδους οι αλληλεπιδράσεις αποτελούν μέρος μιας ευρύτερης εικόνας ασύμμετρης αλληλεξάρτησης στην παγκόσμια πολιτική οικονομία (Luttwak, 1990).

Η στρατηγική εξάρτηση προκύπτει επίσης από την ενσωμάτωση των χωρών υποδοχής σε δίκτυα εμπορίου, ενέργειας και υλικοτεχνικής υποστήριξης με επίκεντρο την Κίνα (Khan & Raza, 2023). Αυτά τα δίκτυα βελτιώνουν τη συνδεσιμότητα και τις οικονομικές ευκαιρίες, αλλά μπορούν επίσης να κάνουν τους ανθρώπους πιο ανοιχτούς σε εξωτερικούς κραδασμούς ή πολιτικές πιέσεις (Ploberger, 2017). Ο κίνδυνος στρατηγικής εξάρτησης είναι ιδιαίτερα σοβαρός για τις μικρότερες χώρες που δεν έχουν μεγάλη διαπραγματευτική δύναμη και χρειάζονται πολλές υποδομές (Embong et al., 2017). Η Κίνα προσπάθησε να μετριάσει αυτές τις ανησυχίες μιλώντας για το πώς όλοι μπορούν να επωφεληθούν, σεβόμενη την κυριαρχία και συνεργαζόμενη για την επίλυση προβλημάτων (Ahmed Kaleemi, 2019). Παρ' όλα αυτά, οι συνεχιζόμενες συζητήσεις γύρω από την ασφάλεια και την κυριαρχία υπογραμμίζουν τις γεωπολιτικές διαστάσεις του OBOR και τις ανεπάρκειες των αποκλειστικά οικονομικών αναλύσεων (Yaseen, 2020). Τελικά, τα ζητήματα ασφάλειας, κυριαρχίας και στρατηγικής εξάρτησης καταδεικνύουν τη σύγκρουση μεταξύ του αναπτυξιακού δυναμικού και των ανισορροπιών ισχύος που είναι ενσωματωμένες στο OBOR. Αυτό δείχνει ότι οι συμμετέχουσες κυβερνήσεις πρέπει να είναι πολύ προσεκτικές κατά τη λήψη αποφάσεων και τη λειτουργία των πραγμάτων (Tudoroiu, 2023; Turker, 2024).

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

### **6.1 Η Νοτιοανατολική Ευρώπη στον σχεδιασμό της OBOR**

Η Νοτιοανατολική Ευρώπη διαδραματίζει βασικό ρόλο στο στρατηγικό σχέδιο της Πρωτοβουλίας «One Belt–One Road ». Αποτελεί βασικό σύνδεσμο μεταξύ των ασιατικών κέντρων παραγωγής, των ευρωπαϊκών καταναλωτικών αγορών και των μεσογειακών ναυτιλιακών οδών (Ploberger, 2017). Επειδή βρίσκεται κοντά στα Βαλκάνια, την Κεντρική Ευρώπη και την Ανατολική Μεσόγειο, η περιοχή αποτελεί σημαντικό μέρος του ευρύτερου σχεδίου της Κίνας για διηπειρωτική σύνδεση (Summers, 2016). Εξαιτίας αυτού, η στρατηγική OBOR περιλαμβάνει πλέον τη Νοτιοανατολική Ευρώπη τόσο ως υλικοτεχνική διαδρομή όσο και ως τόπο στρατηγικής οικονομικής διεξόδου (Rolland, 2017).

Από γεωοικονομική άποψη, η Νοτιοανατολική Ευρώπη είναι ελκυστική, καθώς έχει κακές υποδομές, όχι πάρα πολλές επενδύσεις και μεγάλη ανάγκη για εξωτερική χρηματοδότηση μετά από μια μακρά περίοδο οικονομικής στασιμότητας και περικοπών στον προϋπολογισμό (Khan & Raza, 2023). Πολλά έθνη στην περιοχή αντιμετωπίζουν διαρθρωτικά προβλήματα που δυσκολεύουν την άντληση μεγάλων ποσών κεφαλαίων από ευρωπαϊκά ή διεθνή χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Αυτό καθιστά τις κινεζικές επενδύσεις πιο ελκυστικές (Ahmed & Lambert, 2021). Οι πρωτοβουλίες OBOR που επικεντρώνονται σε τρένα, αυτοκινητόδρομους, λιμάνια και ενεργειακά δίκτυα έχουν ως στόχο να κλείσουν τα κενά στη συνδεσιμότητα και να συνδέσουν την περιοχή με τις εμπορικές ροές στην Ευρασία (Summers, 2016).

Η εμπλοκή της Κίνας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης γεωοικονομικής στρατηγικής στην οποία οι υποδομές χρησιμοποιούνται για την οικοδόμηση μακροπρόθεσμων οικονομικών δεσμών που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε πολιτική εξουσία (Luttwak, 1990). Η Κίνα ενισχύει τον ρόλο της ως κεντρικός κόμβος στα περιφερειακά εμπορικά δίκτυα, χρηματοδοτώντας και κατασκευάζοντας διαδρόμους μεταφορών που συνδέουν τη Μεσόγειο με την κεντρική και Ανατολική Ευρώπη (Ploberger, 2017). Αυτοί οι διάδρομοι όχι μόνο διευκολύνουν την κίνηση των πραγμάτων, αλλά δημιουργούν επίσης πρότυπα εξάρτησης και διασύνδεσης που ξεπερνούν τις απλές επιχειρήσεις (Cau, 2018). Η Νοτιοανατολική Ευρώπη είναι

μια αμφιλεγόμενη περιοχή γεωπολιτικά, καθώς τα συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των Ηνωμένων Πολιτειών, της Ρωσίας και της Κίνας αλληλεπικαλύπτονται εκεί (Cau, 2018). Η αυξανόμενη επιρροή της Κίνας προσθέτει ένα ακόμη επίπεδο ανταγωνιστικότητας που καθιστά πιο δύσκολη την τήρηση των υφιστάμενων κανόνων και πολιτικών (Baik, 2019). Λόγω της εμπλοκής του OBOR στην περιοχή, έχουν γίνει συζητήσεις σχετικά με τη στρατηγική αυτονομία, τους κανονιστικούς κανόνες και τη συνέπεια της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ έναντι της Κίνας (Stopić et al., 2023).

**Πίνακας 9 Η Νοτιοανατολική Ευρώπη στον στρατηγικό σχεδιασμό της OBOR**

| Παράμετρος             | Χαρακτηριστικά                       | Στρατηγική σημασία για την Κίνα        | Επιπτώσεις για την περιοχή         |
|------------------------|--------------------------------------|----------------------------------------|------------------------------------|
| Γεωγραφική θέση        | Σύνδεση Ασίας–Ευρώπης–Μεσογείου      | Κόμβος διηπειρωτικής συνδεσιμότητας    | Αναβάθμιση μεταφορικών ρόλων       |
| Υποδομές               | Ελλείψεις σε μεταφορές & ενέργεια    | Ευκαιρία γεωοικονομικής διεύθυνσης     | Ταχεία ανάπτυξη έργων              |
| Οικονομική κατάσταση   | Χαμηλές επενδύσεις, ανάγκη κεφαλαίων | Ενίσχυση εξάρτησης μέσω χρηματοδότησης | Ανάπτυξη με εξωτερική στήριξη      |
| Γεωπολιτικό περιβάλλον | Ανταγωνισμός ΕΕ–ΗΠΑ–Ρωσίας           | Εδραίωση κινεζικής παρουσίας           | Πολυπλοκότητα στρατηγικών επιλογών |
| Ρόλος στο OBOR         | Διάδρομος και κόμβος                 | Σύνδεση land–sea routes                | Ενσωμάτωση σε ευρασιατικά δίκτυα   |

Οι κυβερνήσεις της Νοτιοανατολικής Ευρώπης έχουν επίσης επιδείξει πρακτικότητα όσον αφορά το OBOR, θέτοντας την οικονομική ανάπτυξη και την αναβάθμιση των υποδομών πάνω από τη γεωπολιτική ευθυγράμμιση (Embong et al., 2017). Για πολλές κυβερνήσεις, η ένταξη στο OBOR αποτελεί μια ευκαιρία να επιταχύνουν την ανάπτυξη, να βελτιώσουν τις περιφερειακές συνδέσεις και να προσελκύσουν επενδύσεις που λειτουργούν καλά με τις δικές τους (Ahmed & Lambert, 2021). Αυτός ο πρακτικός υπολογισμός δείχνει πόσο διαφορετικές είναι οι τοπικές αναπτυξιακές ανάγκες από τα μεγαλύτερα γεωπολιτικά ζητήματα (Oliveira et al., 2020).

Η ένταξη της περιοχής στο OBOR δείχνει επίσης τη νεο-Ευρασιατική κοσμοθεωρία της Κίνας, η οποία βλέπει την Ευρασία ως μια ενιαία οικονομική και στρατηγική ζώνη που μπορεί να εξισορροπήσει τα παγκόσμια συστήματα που επικεντρώνονται υπερβολικά στη Δύση (Yaseen, 2020). Η Νοτιοανατολική Ευρώπη χρησιμεύει ως αγωγός μεταξύ ηπειρωτικών και θαλάσσιων διαδρομών, ενισχύοντας τον στόχο της Κίνας να δημιουργήσει έναν δεσμό ξηράς-θάλασσας που θα επεκτείνει την παγκόσμια επιρροή της (Tudoroiu, 2023). Από αυτή την άποψη, η περιοχή δεν

είναι μόνο ένας περιθωριακός δέκτης επενδύσεων, αλλά και ένα θεμελιώδες στοιχείο της διαρκούς γεωοικονομικής και γεωπολιτικής στρατηγικής της Κίνας (Turker, 2024). Τελικά, η θέση της Νοτιοανατολικής Ευρώπης στο OBOR δείχνει πώς οι τοπικές αναπτυξιακές ανάγκες, η περιφερειακή δυναμική ισχύος και οι αλλαγές στη διεθνή τάξη επηρεάζουν η μία την άλλη (Rolland, 2017). Η συμμετοχή της περιοχής στο OBOR υπογραμμίζει τις προοπτικές και τους κινδύνους που σχετίζονται με την ολοκλήρωση με γνώμονα τις υποδομές, η οποία προωθείται από μια αναδύομενη παγκόσμια δύναμη (Baik, 2019). Η Νοτιοανατολική Ευρώπη αποτελεί παράδειγμα του μετασχηματιστικού αντίκτυπου του OBOR στην περιφερειακή δυναμική και της συμβολής του σε σημαντικές αλλαγές στην παγκόσμια πολιτική οικονομία (Tudoroiu, 2023).

## **6.2 Το λιμάνι του Πειραιά ως κόμβος της Maritime Silk Road**

Το λιμάνι του Πειραιά είναι ένας από τους σημαντικότερους ευρωπαϊκούς σταθμούς στον Θαλάσσιο Δρόμο του Μεταξιού και βασικό μέρος του σχεδίου OBOR της Κίνας στη Μεσόγειο (Blanchard & Flint, 2017). Αποτελεί φυσική πύλη για τα ασιατικά εμπορεύματα που εισέρχονται στην Ευρώπη, επειδή βρίσκεται σε στρατηγική τοποθεσία στην είσοδο της Διώρυγας του Σουέζ. Αυτό μειώνει τον χρόνο ταξιδιού σε σύγκριση με τα λιμάνια της Βόρειας Ευρώπης (Ploberger, 2017). Ο Πειραιάς έχει συμπεριληφθεί στρατηγικά στο σχέδιο της Κίνας να αλλάξει τον τρόπο λειτουργίας της παγκόσμιας εφοδιαστικής και των αλυσίδων εφοδιασμού (Ahmed & Lambert, 2021).

Η επένδυση της Κίνας στον Πειραιά αποτελεί μέρος μιας σχεδιασμένης γεωοικονομικής στρατηγικής για την εξασφάλιση μακροπρόθεσμης πρόσβασης σε σημαντικές θαλάσσιες εγκαταστάσεις κατά μήκος σημαντικών παγκόσμιων εμπορικών οδών (Baik, 2019). Ο Πειραιάς είναι πλέον ένα από τα ταχύτερα αναπτυσσόμενα λιμάνια εμπορευματοκιβωτίων στην Ευρώπη λόγω βελτιώσεων και επεκτάσεων στις λιμενικές του εγκαταστάσεις. Αυτό τον καθιστά πιο ανταγωνιστικό στα παγκόσμια ναυτιλιακά δίκτυα (Summers, 2016). Αυτή η αλλαγή ταιριάζει με τον στόχο της Κίνας να βελτιώσει τη θαλάσσια συνδεσιμότητα και να εδραιώσει τον έλεγχο σε σημαντικά σημεία του διεθνούς εμπορίου (Khan & Raza, 2023).

Ο Πειραιάς χρησιμεύει ως κέντρο μεταφόρτωσης που συνδέει τις θαλάσσιες οδούς με τους χερσαίους διαδρόμους που οδηγούν στην Κεντρική Ευρώπη και τα Βαλκάνια (Summers, 2016). Αυτή η σύγκλιση ξηράς-θάλασσας διευκολύνει την Κίνα να μεταφέρει εμπορεύματα σε όλη την Ευρασία και μειώνει την εξάρτησή της από τα πολυσύχναστα λιμάνια της Βόρειας Ευρώπης

(Rolland, 2017). Με αυτόν τον τρόπο, ο Πειραιάς δείχνει πώς ο Θαλάσσιος Δρόμος του Μεταξιού λειτουργεί ως συμπλήρωμα της Οικονομικής Ζώνης του Δρόμου του Μεταξιού (Ploberger, 2017). Το λιμάνι του Πειραιά δείχνει πώς οι επενδύσεις σε υποδομές του OBOR μπορούν να χρησιμοποιηθούν για περισσότερα από ένα πράγματα (Blanchard & Flint, 2017). Αν και επίσημα παρουσιάζεται ως επιχειρηματική επιχείρηση, η στρατηγική σημασία της ιδιοκτησίας και της διοίκησης των λιμένων έχει προκαλέσει ανησυχίες εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την ασφάλεια, την κυριαρχία και την εξωτερική επιρροή (Cau, 2018). Αυτές οι ανησυχίες επιδεινώνονται από τις μεγαλύτερες διαφωνίες σχετικά με τον ξένο έλεγχο σημαντικών υποδομών και στρατηγικών περιουσιακών στοιχείων στην ΕΕ (Stopić et al., 2023).

**Πίνακας 10 Το λιμάνι του Πειραιά ως κόμβος της Maritime Silk Road**

| Διάσταση          | Περιγραφή                             | Οφέλη                      | Στρατηγικές ανησυχίες            |
|-------------------|---------------------------------------|----------------------------|----------------------------------|
| Γεωγραφία         | Πύλη Σουέζ προς Ευρώπη                | Μείωση χρόνου μεταφοράς    | Έλεγχος κρίσιμου κόμβου          |
| Υποδομές          | Εκσυγχρονισμός & επέκταση             | Ανταγωνιστικότητα λιμανιού | Διπλή χρήση υποδομών             |
| Εφοδιαστική       | Σύνδεση με Βαλκάνια & Κεντρική Ευρώπη | Ενίσχυση εμπορικών ροών    | Εξάρτηση logistics               |
| Οικονομία Ελλάδας | Θέσεις εργασίας, ανάπτυξη             | Ανάκαμψη μετά την κρίση    | Περιορισμένη διαφοροποίηση       |
| ΕΕ & ασφάλεια     | Ξένη ιδιοκτησία στρατηγικών assets    | Κεφαλαιακή ενίσχυση        | Κυριαρχία & κανονιστικός έλεγχος |

Η επένδυση στον Πειραιά αποτελεί μια περίπλοκη επιλογή για την Ελλάδα, είτε μεταξύ της επαναφοράς της οικονομίας της σε τροχιά ανάπτυξης είτε της διατήρησης της στρατηγικής της ανεξαρτησίας (Ploberger, 2017). Οι κινεζικές επενδύσεις έχουν βοηθήσει τους τομείς των μεταφορών και της ναυτιλίας της Ελλάδας να γίνουν πιο εξελιγμένοι, να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας και να τραβήξουν περισσότερη προσοχή σε όλο τον κόσμο (Ahmed Kaleemi, 2019). Αυτά τα οφέλη ήταν ιδιαίτερα σημαντικά κατά τη διάρκεια της μακροχρόνιας οικονομικής κρίσης της Ελλάδας και της έλλειψης άλλων επενδυτικών επιλογών (Ahmed & Lambert, 2021). Ταυτόχρονα, η εξάρτηση από τα κινεζικά χρήματα έχει προκαλέσει ανησυχίες σχετικά με την πολιτική εξάρτηση και το πόσο καλά ταιριάζει με τους κανόνες και τις στρατηγικές της ΕΕ (Wrobel, 2022). Η ενσωμάτωση του Πειραιά σε οικονομικά δίκτυα με επίκεντρο την Κίνα μπορεί να περιορίσει την ικανότητα της Ελλάδας να διαφοροποιήσει τις συνεργασίες της ή να υιοθετήσει θέσεις που έρχονται σε αντίθεση με τα κινεζικά συμφέροντα (Baik, 2019). Αυτές οι δυναμικές

αποτελούν παράδειγμα ευρύτερων τάσεων ασύμμετρης αλληλεξάρτησης που χαρακτηρίζουν τις πρωτοβουλίες OBOR (Luttwak, 1990).

Η κατάσταση στον Πειραιά δείχνει επίσης πώς η Κίνα χρησιμοποιεί ιστορίες και επικοινωνία για να κάνει τις επενδύσεις OBOR στην Ευρώπη να φαίνονται νόμιμες (Ahmed Kaleemi, 2019). Η Κίνα προσπαθεί να αλλάξει τη γνώμη των ανθρώπων σχετικά με τη στρατηγική εισβολή και τη γεωπολιτική φιλοδοξία, εστιάζοντας στο αμοιβαίο όφελος, τον εκσυγχρονισμό και την οικονομική αναγέννηση (Yaseen, 2020). Ακόμα κι έτσι, η σημασία του λιμανιού στον Θαλάσσιο Δρόμο του Μεταξιού δείχνει πώς η διχοτομία μεταξύ οικονομικού δυναμικού και στρατηγικής ευπάθειας θα υπάρχει πάντα (Cau, 2018). Ο Πειραιάς είναι τόσο μια μεταφορά όσο και ένα πραγματικό παράδειγμα του πώς το OBOR βοηθά την Κίνα να αποκτήσει ισχύ στην Ευρώπη (Tudoroiu, 2023). Η αλλαγή του λιμανιού δείχνει πώς οι επενδύσεις σε υποδομές μπορούν να βοηθήσουν την οικονομία να αναπτυχθεί και να αλλάξει την ισορροπία δυνάμεων μεταξύ των χωρών (Turker, 2024). Κατά συνέπεια, η περίπτωση του Πειραιά παρέχει ουσιαστικές πληροφορίες για τις ευρύτερες επιπτώσεις του OBOR για τα ευρωπαϊκά έθνη που διαχειρίζονται τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις της αλληλεπίδρασης με μια ανερχόμενη παγκόσμια δύναμη (Rolland, 2017).

### **6.3 Οικονομικές επιπτώσεις για την Ελλάδα**

Η συμμετοχή της Ελλάδας στην Πρωτοβουλία «One Belt–One Road » έχει σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις λόγω της στρατηγικής της θέσης, της μακροχρόνιας οικονομικής κρίσης και της ανάγκης για εξωτερικές επενδύσεις που θα την βοηθήσουν να ανακάμψει και να αναπτυχθεί (Ploberger, 2017). Η ένταξη της Ελλάδας στην Πρωτοβουλία OBOR, κυρίως μέσω θαλάσσιων και logistics υποδομών, είναι μια γεωοικονομική απόφαση που χρησιμοποιεί τη συνδεσιμότητα και τις ξένες επενδύσεις για να ενισχύσει σημαντικά τμήματα της εθνικής οικονομίας (Ahmed & Lambert, 2021). Σε αυτό το πλαίσιο, η συμμετοχή της OBOR έχει παρουσιαστεί στο εσωτερικό ως μια ευκαιρία να καταστεί η Ελλάδα ένα περιφερειακό εμπορικό και μεταφορικό κέντρο που συνδέει την Ασία και την Ευρώπη (Summers, 2016).

Ένα από τα σημαντικότερα οικονομικά οφέλη της OBOR για την Ελλάδα ήταν η εισροή κινεζικών χρημάτων σε υποδομές και logistics, ειδικά σε μια εποχή που ήταν πολύ δύσκολο να βρεθούν χρήματα από άλλες πηγές (Rolland, 2017). Αυτές οι δαπάνες βοήθησαν στον εκσυγχρονισμό των μεταφορικών υποδομών, στην αύξηση της αποτελεσματικότητας των λειτουργιών και στην αύξηση της εμπορικής απόδοσης, γεγονός που κατέστησε ισχυρότερη τη συμμετοχή της Ελλάδας

στις παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού (Khan & Raza, 2023). Αυτές οι αλλαγές ταιριάζουν με το ευρύτερο σχέδιο της Κίνας να χρησιμοποιήσει επενδύσεις που βασίζονται σε υποδομές για να δημιουργήσει αμοιβαία επωφελή οικονομικά αποτελέσματα και να ενισχύσει τη μακροπρόθεσμη εξάρτηση (Luttwak, 1990). Οι επενδύσεις που σχετίζονται με το OBOR έχουν βοηθήσει την οικονομία στο σύνολό της δημιουργώντας θέσεις εργασίας και ενισχύοντας συναφείς κλάδους, όπως η ναυτιλία, η εφοδιαστική και οι υπηρεσίες (Ahmed Kaleemi, 2019). Η αύξηση του εμπορίου που διέρχεται από την Ελλάδα έχει επίσης βοηθήσει επιχειρήσεις στην Ελλάδα που παρέχουν υπηρεσίες μεταφορών, αποθήκευσης και λιμενικών υπηρεσιών (Summers, 2016). Αυτά τα οφέλη ήταν ιδιαίτερα σημαντικά στον τομέα της ανάκαμψης μετά την κρίση, όταν οι δαπάνες που ενισχύουν την ανάπτυξη είχαν ύψιστη προτεραιότητα (Ploberger, 2017).

#### Πίνακας 11 Η ελληνική περίπτωση στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πολιτικής

| Επίπεδο<br>ανάλυσης | Ελληνική προσέγγιση              | Στάση ΕΕ               | Κεντρικό δίλημμα            |
|---------------------|----------------------------------|------------------------|-----------------------------|
| Οικονομικό          | Προσέλκυση επενδύσεων            | Επιφυλακτική αποδοχή   | Ανάπτυξη vs εξάρτηση        |
| Κανονιστικό         | Ευελιξία για επενδύσεις          | Έλεγχος & αμοιβαιότητα | Εθνική vs ενωσιακή πολιτική |
| Στρατηγικό          | Πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική  | Στρατηγική αυτονομία   | Συνοχή ΕΕ                   |
| Υποδομές            | Ξένη συμμετοχή σε κρίσιμα assets | Έλεγχος ασφάλειας      | Κυριαρχία                   |
| Γεωοικονομία        | Κόμβος Μεσογείου                 | Ανταγωνιστικά δίκτυα   | Μετατόπιση ισχύος           |

Ωστόσο, οι οικονομικές επιπτώσεις του OBOR για την Ελλάδα περιλαμβάνουν διαρθρωτικές δυσκολίες και μελλοντικούς κινδύνους που συνδέονται με την εξάρτηση από εξωτερικά κεφάλαια και την περιορισμένη εγχώρια αξιοποίηση αξίας (Wrobel, 2022). Η κυριαρχία των κινεζικών εταιρειών σε σημαντικές πρωτοβουλίες υποδομών μπορεί να περιορίσει τις προοπτικές για μεταφορά τεχνολογίας και τοπική βιομηχανική πρόοδο, μειώνοντας έτσι τις μακροπρόθεσμες δευτερογενείς επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία (Baik, 2019). Αυτή η δυναμική αντικατοπτρίζει τις γενικές ανησυχίες σχετικά με τους άνισους οικονομικούς δεσμούς που είναι εγγενείς στις πρωτοβουλίες OBOR (Cau, 2018). Επιπλέον, οι αυξανόμενες οικονομικές σχέσεις της Ελλάδας με την Κίνα κάνουν τους ανθρώπους να αναρωτιούνται για τη διαφοροποίηση και την ανθεκτικότητα, ειδικά όταν πρόκειται για αλλαγές στις γεωπολιτικές σχέσεις ή κραδασμούς από το εξωτερικό της χώρας (Oliveira et al., 2020). Η βελτιωμένη συνδεσιμότητα μπορεί να κάνει

μια επιχείρηση πιο ανταγωνιστική, αλλά η υπερβολική εξάρτηση από έναν εξωτερικό εταίρο μπορεί να την κάνει πιο ευάλωτη σε μεταβολές στα εμπορικά πρότυπα ή πολιτικές πιέσεις (Khan & Raza, 2023). Αυτοί οι παράγοντες δείχνουν πόσο σημαντικό είναι να εξισορροπηθεί η συμμετοχή της OBOR με ένα ευρύτερο φάσμα οικονομικών και στρατηγικών επιλογών (Stopić et al., 2023).

Η συμμετοχή της Ελλάδας στην OBOR είχε οικονομικές επιπτώσεις στην κανονιστική ευθυγράμμιση, την πολιτική ανταγωνισμού και τη συνεργασία με τις επενδυτικές στρατηγικές της ΕΕ εντός του πλαισίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (The International Institute for Strategic Studies, 2022). Εξακολουθεί να αποτελεί πολιτικό πρόβλημα το να διασφαλιστεί ότι οι κινεζικές επενδύσεις ακολουθούν τα πρότυπα της ΕΕ, αποκομίζοντας παράλληλα τα περισσότερα οικονομικά οφέλη από αυτές (Rolland, 2017). Οι οικονομικές επιπτώσεις του OBOR στην Ελλάδα είναι ένα μείγμα βραχυπρόθεσμων έως μεσοπρόθεσμων οφελών στο εμπόριο και την ικανότητα υποδομών και μακροπρόθεσμων ανησυχιών σχετικά με τη βιωσιμότητα, την εξάρτηση και τη στρατηγική αυτονομία (Tudoroiu, 2023· Turker, 2024).

#### **6.4 Γεωπολιτικές και στρατηγικές συνέπειες**

Η συμμετοχή της Ελλάδας στην Πρωτοβουλία «One Belt–One Road » έχει οδηγήσει σε σημαντικές γεωπολιτικές και στρατηγικές επιπτώσεις που υπερβαίνουν τα βραχυπρόθεσμα οικονομικά οφέλη από τις επενδύσεις σε υποδομές και τη διευκόλυνση του εμπορίου (Ploberger, 2017). Ως αποτέλεσμα της ένταξης στην OBOR, η Ελλάδα βρίσκεται πλέον στο επίκεντρο αντικρουόμενων παγκόσμιων και περιφερειακών δυναμικών δυνάμεων, συμπεριλαμβανομένης της Κίνας, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των Ηνωμένων Πολιτειών και άλλων παραγόντων στην Ανατολική Μεσόγειο (Cau, 2018). Αυτή η προσέγγιση έχει αναβαθμίσει το στρατηγικό προφίλ της Ελλάδας, ενώ παράλληλα έχει καταστήσει το περιβάλλον εξωτερικής πολιτικής της πιο περίπλοκο (Tudoroiu, 2023).

Από γεωπολιτική άποψη, η συμμετοχή της Ελλάδας στην OBOR σηματοδοτεί μια σημαντική μετάβαση προς γεωοικονομικές στρατηγικές που χρησιμοποιούν οικονομικά εργαλεία για την επίτευξη στρατηγικών στόχων (Luttwak, 1990). Οι επενδύσεις της Κίνας σε ελληνικές υποδομές, ιδίως σε λιμάνια και logistics, έχουν καταστήσει την Ελλάδα μέρος των εμπορικών και μεταφορικών δικτύων που επικεντρώνονται στην Κίνα. Αυτό έχει δώσει στο Πεκίνο μεγαλύτερη ισχύ στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και τη Μεσόγειο (Blanchard & Flint, 2017). Με την πάροδο

του χρόνου, αυτά τα δίκτυα ενδέχεται να περιορίσουν τις στρατηγικές επιλογές και τις διπλωματικές εναλλακτικές λύσεις της Ελλάδας (Baik, 2019).

Σε διμερές επίπεδο, το OBOR έχει βοηθήσει τις σινο-ελληνικές σχέσεις να βελτιωθούν, δίνοντας στην Ελλάδα έναν νέο τρόπο οικονομικής συνεργασίας με άλλες χώρες σε μια εποχή που οι σχέσεις με τους συμβατικούς δυτικούς πιστωτές δεν πήγαιναν καλά (Ahmed & Lambert, 2021). Αυτή η ποικιλία ξένων συμμαχιών έχει δώσει στην Ελλάδα μεγαλύτερη ελευθερία δράσης στην παγκόσμια σκηνή, ειδικά μετά την κρίση, όταν είχε λιγότερη ελευθερία να λαμβάνει τις δικές της αποφάσεις (Ploberger, 2017). Ωστόσο, αυτό το είδος ποικιλομορφίας ενέχει επίσης τον κίνδυνο υπερβολικής εξάρτησης από έναν εξωτερικό παράγοντα με παγκόσμιους στόχους (Wrobel, 2022).

Η συμμετοχή της Ελλάδας στο OBOR έχει δημιουργήσει στρατηγικά ζητήματα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τη συνοχή των πολιτικών, τη σύγκλιση των κανονιστικών ρυθμίσεων και τη συλλογική στάση της ΕΕ απέναντι στην Κίνα (Stopić et al., 2023). Η Ελλάδα έχει επιδιώξει τη συμμετοχή στο OBOR ως εθνικό σχέδιο ανάπτυξης. Ωστόσο, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ έχουν σταδιακά υπογραμμίσει την αναγκαιότητα για στρατηγική αυτονομία και ομοιόμορφους κανονισμούς που να διέπουν τις ξένες επενδύσεις σε βασικές υποδομές (Διεθνές Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών, 2022). Αυτοί οι παράγοντες θέτουν την Ελλάδα σε δύσκολη θέση μεταξύ των δικών της οικονομικών συμφερόντων και των ευρύτερων στρατηγικών στόχων της ΕΕ (Rolland, 2017). Οι στρατηγικές επιπτώσεις της συμμετοχής στο OBOR περιλαμβάνουν πτυχές ασφάλειας, ιδίως σε σχέση με την εποπτεία και τη διαχείριση ζωτικών υποδομών με πιθανές επιπτώσεις διπλής χρήσης (Blanchard & Flint, 2017). Ακόμα και αν οι κινεζικές επενδύσεις είναι επίσημα επιχειρηματικές, εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες για το τι σημαίνουν για την εθνική κυριαρχία και την ικανότητα αντιμετώπισης κρίσεων σε περίπτωση αύξησης των γεωπολιτικών εντάσεων (Cau, 2018). Αυτές οι ανησυχίες αποτελούν μέρος μιας ευρύτερης συζήτησης σχετικά με τους κινδύνους ασφάλειας που συνοδεύουν τις προσπάθειες επιρροής που βασίζονται στις υποδομές (Khan & Raza, 2023).

Η θέση της Ελλάδας στην Ανατολική Μεσόγειο καθιστά τις στρατηγικές επιπτώσεις της ένταξης στο OBOR πιο ισχυρές, καθώς η περιοχή είναι γνωστή για τα επίμονα προβλήματα ασφαλείας της και τα αντικρουόμενα γεωπολιτικά συμφέροντα (Baik, 2019). Μια ισχυρότερη κινεζική συμμετοχή στις ελληνικές υποδομές αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου συνόλου περιφερειακών ζητημάτων που περιλαμβάνουν την ενεργειακή ασφάλεια, τις ναυτιλιακές οδούς και τον

ανταγωνισμό μεταξύ των μεγάλων χωρών (Yaseen, 2020). Η συμμετοχή της Ελλάδας στο OBOR αλλάζει τις στρατηγικές ισορροπίες στην περιοχή της Μεσογείου (Tudoroiu, 2023).

Από μακροπρόθεσμη άποψη, η συμμετοχή της Ελλάδας στο OBOR δείχνει τους στρατηγικούς συμβιβασμούς που πρέπει να κάνουν οι μικρότερες και μεσαίες χώρες σε ένα μεταβαλλόμενο διεθνές σύστημα (Embond et al., 2017). Το OBOR παρουσιάζει προοπτικές για βελτιωμένη συνδεσιμότητα και οικονομική σημασία. Ωστόσο, ταυτόχρονα επιβάλλει περιορισμούς όσον αφορά την εξάρτηση, την ευθυγράμμιση και την εξωτερική επιρροή (Oliveira et al., 2020). Για να χειριστείτε αυτούς τους συμβιβασμούς, πρέπει να προετοιμαστείτε προσεκτικά και να συνεργαστείτε τόσο με Ευρωπαίους όσο και με διατλαντικούς εταίρους (Rolland, 2017). Η στρατηγική των μέσων ενημέρωσης της Κίνας για το OBOR είχε ως στόχο να παρουσιάσει την εμπλοκή της με την Ελλάδα ως αμοιβαία επωφελή και μη παρεμβατική, τονίζοντας τον σεβασμό της κυριαρχίας και των κοινών αναπτυξιακών στόχων (Ahmed Kaleemi, 2019). Ωστόσο, οι γεωπολιτικές επιπτώσεις του OBOR επηρεάζονται όχι μόνο από τη ρητορική αλλά και από την εγγενή πραγματικότητα της ασυμμετρίας ισχύος και της διαρκούς εξάρτησης (Baik, 2019). Αυτά τα γεγονότα δείχνουν ότι οι επιλογές υποδομών και επενδύσεων είναι πάντα πολιτικές στη σημερινή παγκόσμια τάξη (Luttwak, 1990). Τελικά, η συμμετοχή της Ελλάδας στο OBOR έχει γεωπολιτικές και στρατηγικές επιπτώσεις που αποτελούν μέρος μεγαλύτερων αλλαγών στο παγκόσμιο σύστημα, όπως η άνοδος της Κίνας και η αυξανόμενη σημασία του γεωοικονομικού ανταγωνισμού (Zhao, 2014). Η εμπειρία της Ελλάδας υπογραμμίζει τις ευκαιρίες και τους κινδύνους που προκύπτουν όταν οι κυβερνήσεις συμμετέχουν σε εκτεταμένες στρατηγικές πρωτοβουλίες που ενορχηστρώνονται από ανερχόμενες δυνάμεις (Turker, 2024). Κατά συνέπεια, το ελληνικό σενάριο προσφέρει σημαντικές γνώσεις για το πώς το OBOR μετασχηματίζει τις εθνικές στρατηγικές, τις περιφερειακές ευθυγραμμίσεις και τη δυναμική της παγκόσμιας ισχύος στον εικοστό πρώτο αιώνα (Tudoroiu, 2023).

## **6.5 Η ελληνική περίπτωση στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πολιτικής**

Η ελληνική κατάσταση σε σχέση με την ευρωπαϊκή πολιτική δείχνει τα μεγαλύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση στην αντίδραση στην Πρωτοβουλία «One Belt–One Road» με τρόπο που να έχει νόημα, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τα διαφορετικά εθνικά συμφέροντα των κρατών μελών της (Rolland, 2017). Η συμμετοχή της Ελλάδας στο OBOR έλαβε χώρα εν μέσω μεταβαλλόμενων απόψεων της ΕΕ για την Κίνα, με τη μετάβαση από την εστίαση

στην οικονομική συνεργασία σε μια πιο συνετή αξιολόγηση του στρατηγικού ανταγωνισμού και της συστημικής αντιπαλότητας (Διεθνές Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών, 2022). Αυτή η μεταβαλλόμενη κατάσταση έχει επηρεάσει τόσο τις πιθανότητες της Ελλάδας όσο και τα όρια που θέτουν τα πλαίσια πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ (Tudoroiu, 2023).

Από ευρωπαϊκής πολιτικής άποψης, η συμμετοχή της Ελλάδας στο OBOR καταδεικνύει τη σύγκρουση μεταξύ των εθνικών αναπτυξιακών φιλοδοξιών και των γενικών στρατηγικών στόχων της ΕΕ (Ploberger, 2017). Μετά την κρίση, η Ελλάδα αναζήτησε κινεζικές επενδύσεις ως έναν πρακτικό τρόπο αντιμετώπισης των δημοσιονομικών προβλημάτων και της έλλειψης κεφαλαίων, εστιάζοντας στην ανοικοδόμηση της οικονομίας και την αναβάθμιση των υποδομών (Ahmed & Lambert, 2021). Ωστόσο, αυτή η εθνική πολιτική αναπτύχθηκε ταυτόχρονα με τις αυξανόμενες ανησυχίες της ΕΕ σχετικά με τις ξένες επενδύσεις σε σημαντικές υποδομές, το κανονιστικό άνοιγμα και τη μακροπρόθεσμη στρατηγική εξάρτηση (Cau, 2018). Η ελληνική κατάσταση έχει προσθέσει στις συζητήσεις εντός της ΕΕ σχετικά με το πώς οι πολιτικές να λειτουργήσουν από κοινού και να λειτουργήσουν με την Κίνα (Stopić et al., 2023). Ορισμένα κράτη μέλη έχουν υιοθετήσει σκληρή γραμμή κατά των κινεζικών επενδύσεων, ενώ άλλα, όπως η Ελλάδα, έχουν επικεντρωθεί στα οφέλη της συνεργασίας, γεγονός που έχει οδηγήσει σε μια διχασμένη ευρωπαϊκή αντίδραση (Baik, 2019). Αυτός ο κατακερματισμός έχει δυσκολέψει την ΕΕ να έχει σαφή θέση σχετικά με το OBOR και έχει δείξει ότι υπάρχουν θεμελιώδεις διαφορές μεταξύ των κρατών μελών που είναι οικονομικά ισχυρότερα και εκείνων που είναι ασθενέστερα (Rolland, 2017).

Η Ελλάδα βρίσκεται σε πολύ λεπτή θέση σε αυτή την κατάσταση λόγω της στρατηγικής της θέσης και του γεγονότος ότι οι κινεζικές επενδύσεις είναι πολύ σημαντικές σε ζωτικά περιουσιακά στοιχεία υποδομών (Blanchard & Flint, 2017). Οι Ευρωπαίοι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής ανησυχούν ότι τέτοιου είδους επενδύσεις θα μπορούσαν να βλάψουν τις προσπάθειες της ΕΕ να διατηρήσει τη στρατηγική ανεξαρτησία και τον έλεγχο σε σημαντικά σημεία των δικτύων μεταφορών και logistics (Διεθνές Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών, 2022). Κατά συνέπεια, η συμμετοχή της Ελλάδας στο OBOR έχει καταλήξει να συμβολίζει τις κυρίαρχες ανησυχίες της ΕΕ σχετικά με την κυριαρχία, την ασφάλεια και την εξωτερική επιρροή (Cau, 2018). Η ΕΕ έχει ανταποκριθεί σε αυτά τα προβλήματα σε θεσμικό επίπεδο, καθιστώντας ισχυρότερες τις διαδικασίες ελέγχου των επενδύσεων και τονίζοντας την ανάγκη αμοιβαιότητας, βιωσιμότητας και τήρησης των κανόνων στις αλληλεπιδράσεις με την Κίνα (Ahmed & Lambert, 2021). Η ιστορία

της Ελλάδας δείχνει πώς λειτουργούν αυτοί οι κανόνες στην πραγματική ζωή, καθώς οι εθνικές κυβερνήσεις πρέπει να εξισορροπούν τους κανόνες της ΕΕ με την ανάγκη προσέλκυσης και διατήρησης ξένων επενδύσεων (Wrobel, 2022). Αυτή η πράξη εξισορρόπησης δείχνει πόσο περίπλοκη είναι η σχέση μεταξύ εθνικής υπηρεσίας και υπερεθνικής διακυβέρνησης στην ΕΕ (Stopić et al., 2023).

Η ελληνική κατάσταση μας βοηθά επίσης να κατανοήσουμε τους μεγαλύτερους γεωοικονομικούς λόγους για την ευρωπαϊκή στρατηγική απέναντι στο OBOR (Luttwak, 1990). Η ΕΕ βλέπει τα πιθανά οικονομικά οφέλη από την καλύτερη συνδεσιμότητα, αλλά εξακολουθεί να είναι προσεκτική σχετικά με τις στρατηγικές επιπτώσεις των δικτύων υποδομών με επικεφαλής την Κίνα, τα οποία θα μπορούσαν να αλλάξουν τα εμπορικά πρότυπα και τις πολιτικές συμμαχίες (Khan & Raza, 2023). Η θέση της Ελλάδας ως ναυτιλιακού και υλικοτεχνικού κέντρου εντείνει αυτές τις ανησυχίες, καθώς οι εξελίξεις στις ελληνικές υποδομές έχουν επιπτώσεις που υπερβαίνουν τα εθνικά σύνορα (Summers, 2016). Η συμμετοχή της Ελλάδας στο OBOR είχε επίσης αντίκτυπο στις συνομιλίες της ΕΕ σχετικά με την περιφερειακή πολιτική και τη συνοχή, ιδίως στη Νοτιοανατολική Ευρώπη (Ploberger, 2017). Η πεποίθηση ότι το OBOR θα μπορούσε να επιδεινώσει τις περιφερειακές διαφορές ή να παραλείψει έργα που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ έχει οδηγήσει σε περαιτέρω αιτήματα για καλύτερο ευρωπαϊκό συντονισμό και νέους τρόπους σύνδεσης (Rolland, 2017). Από αυτή την άποψη, η ελληνική κατάσταση έχει χρησιμεύσει ως κίνητρο για μια πιο ολοκληρωμένη αξιολόγηση της ΕΕ για την παγκόσμια οικονομική της στρατηγική και τις εξωτερικές συμμαχίες (Turker, 2024).

Από κανονιστική άποψη, η ελληνική εμπειρία υπογραμμίζει τις πρωτοβουλίες της ΕΕ για την προώθηση προτύπων διακυβέρνησης, περιβαλλοντικής βιωσιμότητας και κοινωνικής ευθύνης στις ξένες οικονομικές αλληλεπιδράσεις (Ahmed Kaleemi, 2019). Εξακολουθεί να είναι δύσκολο για την Ελλάδα και άλλα κράτη μέλη που συμμετέχουν σε έργα υπό την ηγεσία της Κίνας να διασφαλίσουν ότι τα έργα που σχετίζονται με το OBOR ακολουθούν αυτούς τους κανόνες (Oliveira et al., 2020). Αυτό το δίλημμα εγείρει θεμελιώδη ερωτήματα σχετικά με την ικανότητα της ΕΕ να επηρεάζει τις παγκόσμιες οικονομικές πρακτικές εντός ενός ολοένα και πιο πολυπολικού διεθνούς πλαισίου (Zhao, 2014). Τελικά, η ελληνική κατάσταση δείχνει πόσο δύσκολο είναι να εξισορροπηθούν οι εθνικές οικονομικές ανάγκες με τους κοινούς στρατηγικούς στόχους σε μια εποχή αυξανόμενης γεωοικονομικής αντιπαλότητας (Embong et al., 2017). Η

συμμετοχή της Ελλάδας στο OBOR αναδεικνύει τις δυνατότητες και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη της ΕΕ στις σχέσεις τους με την αυξανόμενη παγκόσμια επιρροή της Κίνας (Yaseen, 2020). Κατά συνέπεια, η ελληνική εμπειρία παρέχει σημαντικές πληροφορίες για τις γενικές διαδικασίες που επηρεάζουν την ευρωπαϊκή πολιτική για το OBOR και τη μελλοντική κατεύθυνση των σχέσεων ΕΕ-Κίνας (Tudoroiu, 2023· Turker, 2024).

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

### 7.1 Βασικά ευρημάτα

Το κύριο συμπέρασμα αυτής της μελέτης είναι ότι η Πρωτοβουλία «One Belt–One Road » είναι μια ολοκληρωμένη γεωοικονομική και γεωπολιτική στρατηγική που χρησιμοποιεί η Κίνα για να αλλάξει τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν η ισχύς, η επιρροή και οι διασυνδέσεις στον σύγχρονο κόσμο (Ploberger, 2017). Το OBOR δεν είναι μόνο ένα πρόγραμμα ανάπτυξης ή υποδομών. Είναι ένα πολύπλευρο πλαίσιο που συνδυάζει την πολιτική εμπλοκή, τις οικονομικές επενδύσεις και τη στρατηγική τοποθέτηση σε όλες τις περιοχές (Cau, 2018). Αυτό τεκμηριώνει τον ισχυρισμό ότι το OBOR σηματοδοτεί μια διαρθρωτική κίνηση στην άσκηση της παγκόσμιας ισχύος, μετατοπίζοντας την εστίαση από τη στρατιωτική αντιπαράθεση στην επιρροή που βασίζεται στις υποδομές και τη διαρκή εξάρτηση (Luttwak, 1990).

Ένα βασικό συμπέρασμα της ανάλυσης είναι ότι το OBOR καταδεικνύει την αυξανόμενη σημασία της γεωοικονομίας ως μέσου πολιτικής στο διεθνές σύστημα μετά τον Ψυχρό Πόλεμο (Khan & Raza, 2023). Η χρήση εμπορικών διαδρόμων, λιμένων, ενεργειακών δικτύων και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων από την Κίνα δείχνει πώς τα οικονομικά εργαλεία μπορούν να δώσουν στρατηγική ισχύ χωρίς άμεση βία (Baik, 2019). Αυτή η στρατηγική βοηθά την Κίνα να αυξήσει την επιρροή της σε όλο τον κόσμο χωρίς να χρειάζεται να αντιμετωπίσει άμεσα μεγάλες χώρες, ιδίως τις ΗΠΑ και την ΕΕ (Zhao, 2014). Η έρευνα καταδεικνύει ότι το OBOR παρουσιάζει σημαντική περιφερειακή διαφοροποίηση, με τις επιπτώσεις του να διαφέρουν ανάλογα με τις τοπικές οικονομικές συνθήκες, τις γεωπολιτικές διαμορφώσεις και τις θεσμικές δυνατότητες (Oliveira et al., 2020). Στη Νοτιοανατολική Ευρώπη, η συμμετοχή του OBOR έχει επηρεαστεί από ανεπαρκείς υποδομές, περιορισμένη πρόσβαση σε κεφάλαια και στρατηγική τοποθέτηση μεταξύ ανταγωνιστικών παγκόσμιων οντοτήτων (Summers, 2016). Αυτές οι συνθήκες έχουν αυξήσει το άνοιγμα της περιοχής στις κινεζικές επενδύσεις, ενώ ταυτόχρονα έχουν εντείνει τις ανησυχίες σχετικά με τη στρατηγική εξάρτηση και την πολιτική αυτονομία (Stopić et al., 2023).

Ένα σημαντικό αποτέλεσμα αφορά τον διττό χαρακτήρα των υποδομών που σχετίζονται με το OBOR, οι οποίες ταυτόχρονα παρέχουν οικονομικά πλεονεκτήματα και παράγουν γεωπολιτικές συνέπειες (Blanchard & Flint, 2017). Οι επενδύσεις σε λιμάνια, διαδρόμους μεταφορών και κόμβους logistics ενισχύουν τη συνδεσιμότητα και την αποτελεσματικότητα του εμπορίου. αλλά, ενσωματώνουν επίσης τα κράτη υποδοχής σε δίκτυα με επίκεντρο την Κίνα, τα οποία θα

μπορούσαν να επηρεάσουν τις μακροπρόθεσμες στρατηγικές αποφάσεις (Cau, 2018). Αυτός ο δυϊσμός υπογραμμίζει την αλληλεξάρτηση της οικονομίας και της γεωπολιτικής στις σύγχρονες παγκόσμιες υποθέσεις (Luttwak, 1990).

Η εξέταση της Ελλάδας δείχνει ότι η συμμετοχή στο OBOR έχει αποφέρει σημαντικά οικονομικά οφέλη, ιδίως στους τομείς της αναβάθμισης των υποδομών, της διευκόλυνσης του εμπορίου και της δημιουργίας θέσεων εργασίας (Ahmed & Lambert, 2021). Αυτά τα πλεονεκτήματα ήταν ιδιαίτερα αξιοσημείωτα κατά την ανάκαμψη της Ελλάδας μετά την κρίση και την περιορισμένη πρόσβαση σε εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης (Ploberger, 2017). Η ελληνική κατάσταση αποτελεί παράδειγμα του πώς οι οικονομικές αλληλεπιδράσεις με την Κίνα μπορούν να δημιουργήσουν στρατηγικές προκλήσεις σχετικά με την εξάρτηση, την κυριαρχία και την ευθυγράμμιση στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Wrobel, 2022). Ένα άλλο σημαντικό αποτέλεσμα είναι ότι το OBOR έχει κάνει τις εσωτερικές συζητήσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τη στρατηγική αυτονομία, τη συνοχή της πολιτικής και τις σχέσεις με την Κίνα πιο έντονες (Rolland, 2017). Η εμπλοκή της Ελλάδας υπογραμμίζει τη σύγκρουση μεταξύ των εθνικών αναπτυξιακών φιλοδοξιών και των γενικών ευρωπαϊκών στρατηγικών στόχων, αποκαλύπτοντας διαρθρωτικές ανισότητες μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ (Stopić et al., 2023). Αυτός ο κατακερματισμός δυσχεραίνει την ΕΕ να καταλήξει σε μια συνεκτική απάντηση στο OBOR και δείχνει ότι η ευρωπαϊκή διακυβέρνηση αντιμετωπίζει μεγαλύτερα προβλήματα σε μια εποχή γεωοικονομικού ανταγωνισμού (Διεθνές Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών, 2022).

Η ανάλυση δείχνει επίσης ότι το OBOR αλλάζει σιγά σιγά την ισορροπία δυνάμεων στον κόσμο, καθιστώντας την Κίνα έναν πιο σημαντικό παράγοντα στην ευρασιατική συνδεσιμότητα και το παγκόσμιο εμπόριο (Tudoroiu, 2023). Το OBOR δεν αντικαθιστά αμέσως τις τρέχουσες δομές ισχύος, αλλά αλλάζει σιγά σιγά το διεθνές σύστημα αναπτύσσοντας νέες διαδρομές, θεσμούς και κανόνες που το καθιστούν λιγότερο εξαρτημένο από πλαίσια που κυριαρχούνται από τη Δύση (Yaseen, 2020). Αυτή η προσέγγιση δεν είναι μια βραχυπρόθεσμη γεωπολιτική κίνηση. Είναι ένα μακροπρόθεσμο στρατηγικό όραμα (Turker, 2024). Μια άλλη σημαντική ανακάλυψη αφορά τη λειτουργία της ιστορίας και της επικοινωνίας στη νομιμοποίηση του OBOR τόσο σε εθνικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο (Ahmed Kaleemi, 2019). Η εστίαση της Κίνας στη συνεργασία για όλους, την ευημερία και τον σεβασμό της κυριαρχίας, καθιστά το OBOR μια θετική και χωρίς αποκλεισμούς προσπάθεια, παρά τις σημαντικές στρατηγικές του συνέπειες (Baik, 2019). Αυτή η

πτυχή του λόγου καθιστά το OBOR πιο ελκυστικό και λιγότερο πιθανό να συναντήσει αντίσταση, ειδικά σε περιοχές όπου η οικονομία είναι αδύναμη (Embong et al., 2017). Η μελέτη δείχνει επίσης ότι η συμμετοχή στο OBOR συνοδεύεται από ανησυχίες, ειδικά όσον αφορά τη βιωσιμότητα του χρέους, την οικονομική συγκέντρωση και την πολιτική μόχλευση (Khan & Raza, 2023). Αν και αυτοί οι κίνδυνοι διαφέρουν μεταξύ των παραδειγμάτων, υπογραμμίζουν τη σημασία της θεσμικής ικανότητας και της ποιότητας διακυβέρνησης στον προσδιορισμό των αποτελεσμάτων (Oliveira et al., 2020). Το ελληνικό παράδειγμα δείχνει ότι η ενσωμάτωση στο OBOR απαιτεί σχολαστική διαχείριση για την εναρμόνιση των οικονομικών προοπτικών με τη διαρκή στρατηγική ανθεκτικότητα (Wrobel, 2022).

**Πίνακας 12 Συνοπτική αποτύπωση βασικών ευρημάτων της έρευνας για την OBOR**

| Θεματική διάσταση          | Κύριο εύρημα                                             | Αναλυτική σημασία                                            |
|----------------------------|----------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|
| Φύση της OBOR              | Ολοκληρωμένη γεωοικονομική–γεωπολιτική στρατηγική        | Συνδυάζει υποδομές, χρηματοδότηση και πολιτική επιρροή       |
| Γεωοικονομία               | Υποκατάσταση στρατιωτικής ισχύος από οικονομικά εργαλεία | Ενίσχυση επιρροής μέσω συνδεσιμότητας και εξάρτησης          |
| Περιφερειακή διαφοροποίηση | Μη ομοιόμορφες επιπτώσεις                                | Τα αποτελέσματα εξαρτώνται από θεσμούς και οικονομικές δομές |
| Υποδομές                   | Διττός ρόλος (ανάπτυξη & στρατηγικός έλεγχος)            | Οικονομικά οφέλη με γεωπολιτικές συνέπειες                   |
| Ελλάδα                     | Οφέλη σε υποδομές και εμπόριο                            | Παράλληλες ανησυχίες για εξάρτηση και ευθυγράμμιση με ΕΕ     |
| Ευρωπαϊκή Ένωση            | Έλλειψη ενιαίας στρατηγικής                              | Κατακερματισμένη απάντηση στο OBOR                           |
| Παγκόσμια ισχύς            | Σταδιακή μετατόπιση διεθνούς συστήματος                  | Ενίσχυση κινεζικής παρουσίας στην Ευρασία                    |
| Αφήγημα & νομιμοποίηση     | Ρητορική συνεργασίας και αμοιβαίου οφέλους               | Μείωση αντιστάσεων σε ευάλωτες οικονομίες                    |
| Κίνδυνοι                   | Χρέος, εξάρτηση, πολιτική μόχλευση                       | Κρίσιμος ρόλος θεσμικής ικανότητας                           |
| Γενικό συμπέρασμα          | Μίγμα ανάπτυξης και γεωπολιτικής φιλοδοξίας              | Κεντρικός άξονας της ανόδου της Κίνας                        |

Σε γενικές γραμμές, το κύριο σημείο αυτής της θεωρίας είναι ότι το OBOR δεν είναι μόνο ένα καλό αναπτυξιακό έργο ή ένα σαφές εργαλείο για κυριαρχία. Αντίθετα, είναι ένα μείγμα και των δύο, που συνδυάζει την οικονομική ολοκλήρωση με τη γεωπολιτική φιλοδοξία (Cau, 2018). Η αποτελεσματικότητά του πηγάζει από την προσαρμοστικότητα, το εύρος και την ικανότητά του να προσαρμόζεται σε διάφορα γεωγραφικά πλαίσια (Ploberger, 2017). Το OBOR είναι ένα βασικό

μέρος της ανόδου της Κίνας και ένας βασικός ρόλος στο πώς θα αλλάξει το διεθνές σύστημα στον εικοστό πρώτο αιώνα (Zhao, 2014; Turker, 2024).

## **7.2 Αξιολόγηση της OBOR ως γεωπολιτικού και γεωοικονομικού εγχειρήματος**

Η αξιολόγηση της Πρωτοβουλίας «One Belt–One Road » ως γεωπολιτικής και γεωοικονομικής προσπάθειας αποκαλύπτει ότι η Πρωτοβουλία OBOR αντιπροσωπεύει μια από τις πιο φιλόδοξες στρατηγικές πρωτοβουλίες του σύγχρονου διεθνούς συστήματος, συνδυάζοντας την οικονομική ολοκλήρωση με τη διαρκή προβολή δύναμης (Ploberger, 2017). Ως γεωοικονομική προσπάθεια, η OBOR έχει δείξει ισχυρή ικανότητα να συγκεντρώνει χρηματοδότηση, να κατασκευάζει υποδομές και να συνδέει το εμπόριο σε πολλές περιοχές, αλλάζοντας τον τρόπο που λειτουργεί η παγκόσμια οικονομία (Khan & Raza, 2023). Αυτά τα οικονομικά εργαλεία έχουν βοηθήσει την Κίνα να αυξήσει τη δύναμή της μέσω της πρόσβασης στην αγορά, των επενδυτικών ροών και της υλικοτεχνικής υπεροχής αντί μέσω των παραδοσιακών στρατιωτικών τακτικών (Luttwak, 1990).

Από γεωπολιτική άποψη, η OBOR έχει αποτελέσει ένα δομικό εργαλείο για την κίνηση της Κίνας στην παγκόσμια ισορροπία δυνάμεων, ειδικά στην Ευρασία και τις θαλάσσιες οδούς που συνδέουν την Ασία, την Ευρώπη και την Αφρική (Cau, 2018). Η Κίνα έχει καταφέρει να αποκτήσει στρατηγικά ερείσματα σε περιοχές υψηλής γεωπολιτικής σημασίας, καθώς η προσπάθεια επικεντρώνεται σε λιμάνια, διαδρόμους και ενεργειακές υποδομές. Αυτό ενισχύει τη θέση της Κίνας σε περιοχές που ιστορικά κυριαρχούνταν από δυτικές χώρες (Blanchard & Flint, 2017). Αυτή η αργή ανάπτυξη δείχνει ένα μακροπρόθεσμο στρατηγικό σχέδιο που εκτιμά την ανθεκτικότητα, τη συνδεσιμότητα και την επιρροή έναντι γρήγορων γεωπολιτικών συγκρούσεων (Tudoroiu, 2023).

Η αξιολόγηση δείχνει επίσης ότι η αποτελεσματικότητα του OBOR δεν είναι η ίδια παντού και εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την κατάσταση (Oliveira et al., 2020). Ορισμένα κράτη έχουν επωφεληθεί σημαντικά από την ενίσχυση των υποδομών και τη μεγαλύτερη εμπορική ολοκλήρωση, ενώ άλλα έχουν αντιμετωπίσει ελάχιστες δευτερογενείς επιπτώσεις ή αυξημένη ευπάθεια σε οικονομικές και πολιτικές απειλές (Wrobel, 2022). Αυτά τα διαφορετικά αποτελέσματα δείχνουν πόσο σημαντική είναι η εγχώρια θεσμική ικανότητα και διακυβέρνηση στον καθορισμό του τρόπου με τον οποίο τα έργα OBOR θα επηρεάσουν την οικονομία (Embong et al., 2017). Ο γεωπολιτικός αντίκτυπος του OBOR ενισχύεται από το αφηγηματικό του πλαίσιο, το οποίο δίνει προτεραιότητα στη συνεργασία, την πρόοδο και το αμοιβαίο πλεονέκτημα, ενώ

ελαχιστοποιεί τους στρατηγικούς στόχους (Ahmed Kaleemi, 2019). Αυτή η τακτική του λόγου έχει διευκολύνει τους ανθρώπους να αποδεχτούν την εμπλοκή της Κίνας σε πολιτικά ευαίσθητους τομείς και έχει δυσκολέψει την απόρριψη από τις οικονομικά αδύναμες χώρες (Baik, 2019). Παρ' όλα αυτά, η κλιμακούμενη αναγνώριση των στρατηγικών επιπτώσεων του OBOR έχει οδηγήσει σε αυξημένη εξέταση και προσαρμογή πολιτικής μεταξύ των κύριων ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών (Rolland, 2017; Zhao, 2014). Η μελέτη αναφέρει ότι το OBOR είναι ένα μείγμα γεωοικονομικού πραγματισμού και γεωπολιτικής φιλοδοξίας, όχι μόνο μια οικονομική ή αποκάλυπτα καταναγκαστική πολιτική (Cau, 2018). Η ικανότητα της Κίνας να χειρίζεται τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, τα γεωπολιτικά ζητήματα και ο τρόπος με τον οποίο την βλέπουν οι χώρες-εταίροι σε έναν ολοένα και πιο ανταγωνιστικό κόσμο θα καθορίσει τη μακροπρόθεσμη ευημερία της (Turker, 2024). Το OBOR είναι τόσο ένας νέος τρόπος προβολής ισχύος όσο και μια πηγή δομικής αβεβαιότητας στην μεταβαλλόμενη παγκόσμια τάξη (Yaseen, 2020).

**Πίνακας 13 Προτάσεις πολιτικής και κατευθύνσεις μελλοντικής έρευνας**

| Επίπεδο            | Προτάσεις πολιτικής                                        | Κατευθύνσεις μελλοντικής έρευνας        |
|--------------------|------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| Εθνικό             | Στρατηγικός σχεδιασμός πριν από έργα OBOR                  | Μελέτες επιπτώσεων σε εθνικό επίπεδο    |
| Ελλάδα             | Διαφοροποίηση συμμαχιών και ενσωμάτωση σε ευρωπαϊκά σχέδια | Διαχρονική ανάλυση ελληνικών υποδομών   |
| Ευρωπαϊκή Ένωση    | Ενιαίο πλαίσιο ελέγχου επενδύσεων                          | Συγκριτικές μελέτες μεταξύ κρατών-μελών |
| Διακυβέρνηση       | Διαφάνεια χρηματοδότησης και όρων                          | Έρευνα βιωσιμότητας χρέους              |
| Γεωπολιτική        | Αντιμετώπιση OBOR ως μακροπρόθεσμης στρατηγικής            | Ανάλυση γεωοικονομικού ανταγωνισμού     |
| Μεθοδολογία        | Ενίσχυση θεσμικής ικανότητας                               | Μικτές μέθοδοι (ποσοτικά + ποιοτικά)    |
| Κοινωνική διάσταση | Λογοδοσία και τοπική συμμετοχή                             | Έρευνα πεδίου και συνεντεύξεις          |
| Θεωρία             | Ενοποίηση γεωπολιτικής-γεωοικονομίας                       | Νέα θεωρητικά πλαίσια ισχύος            |
| Παγκόσμια τάξη     | Στρατηγική προσαρμογή σε πολυπολικό σύστημα                | Επιπτώσεις σε παγκόσμια διακυβέρνηση    |

### 7.3 Περιορισμοί της έρευνας

Αυτή η μελέτη, αν και εκτενής, περιορίζεται από διάφορους περιορισμούς που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την ερμηνεία των αποτελεσμάτων της (Rolland, 2017). Ένας σημαντικός περιορισμός είναι η εξάρτηση από δευτερογενείς πηγές, η οποία εμποδίζει την ικανότητα τεκμηρίωσης των

αλλαγών σε πραγματικό χρόνο και της μεταβαλλόμενης δυναμικής πολιτικής που σχετίζεται με τις πρωτοβουλίες OBOR (Ahmed & Lambert, 2021). Επειδή το OBOR αλλάζει και προσαρμόζεται συνεχώς, τα αποτελέσματα των έργων ενδέχεται να διαφέρουν καθώς γερνούν ή επαναδιαπραγματεύονται (Turker, 2024).

Ένας άλλος περιορισμός αφορά τη διαθεσιμότητα και την ανοιχτότητα των δεδομένων, καθώς οι επίσημες κινεζικές πληροφορίες σχετικά με τις χρηματοδοτικές ρυθμίσεις, την παράδοση των έργων και τους μακροπρόθεσμους στρατηγικούς στόχους εξακολουθούν να είναι ανεπαρκείς ή ασυνεπείς μεταξύ των καταστάσεων (Cau, 2018). Αυτό περιορίζει την ακρίβεια των αξιολογήσεων σχετικά με την οικονομική βιωσιμότητα και την πολιτική επιρροή, ιδίως όσον αφορά την έκθεση στο χρέος και την αιρεσιμότητα (Wrobel, 2022). Κατά συνέπεια, ορισμένα αναλυτικά συμπεράσματα εξαρτώνται από ερμηνευτικές αξιολογήσεις και όχι από εντελώς συγκρίσιμα ποσοτικά δεδομένα (Oliveira et al., 2020).

Η μελέτη περιορίζεται από την εστίαση της σε μελέτη περίπτωσης στη Νοτιοανατολική Ευρώπη και την Ελλάδα, η οποία περιορίζει την εφαρμογή των ευρημάτων της σε άλλες περιοχές που εμπλέκονται στο OBOR (Embong et al., 2017). Η περιφερειακή εστίαση διευκολύνει την ολοκληρωμένη μελέτη. Ωστόσο, η παγκόσμια εμβέλεια του OBOR υποδηλώνει ότι οι εμπειρίες στην Ασία, την Αφρική και τη Λατινική Αμερική μπορεί να διαφέρουν σημαντικά λόγω διαφορετικών πολιτικών, οικονομικών και θεσμικών πλαισίων (Khan & Raza, 2023). Έτσι, τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την ελληνική περίπτωση θα πρέπει να θεωρούνται ως παραδείγματα και όχι ως καθολικά εφαρμόσιμα (Ploberger, 2017). Ένας άλλος περιορισμός πηγάζει από την πρόκληση της διάκρισης των οικονομικών στόχων από τους γεωπολιτικούς στόχους στο πλαίσιο του OBOR, καθώς το πρόγραμμα σκόπιμα αποκρύπτει τη διάκριση μεταξύ αναπτυξιακής συνεργασίας και στρατηγικής δέσμευσης (Luttwak, 1990). Αυτή η ασάφεια καθιστά πιο δύσκολο να καταλάβουμε τι προκάλεσε κάτι και θα μπορούσε να οδηγήσει σε διαφορετικές ερμηνείες με βάση διαφορετικές θεωρητικές απόψεις ή ηθικές υποθέσεις (Baik, 2019). Επιπλέον, οι διαρκείς γεωπολιτικές επιπτώσεις του OBOR είναι ουσιαστικά ασαφείς και ενδέχεται να γίνουν πλήρως διακριτές μόνο σε παρατεταμένα χρονικά πλαίσια (Tudoroiu, 2023). Τέλος, η μελέτη δεν περιλαμβάνει πρωτογενή επιτόπια έρευνα ή συνεντεύξεις με αξιωματούχους, επιχειρήσεις ή τοπικούς ενδιαφερόμενους φορείς, οι οποίες θα μπορούσαν να αποφέρουν περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και τις στάσεις επί τόπου (Ahmed Kaleemi, 2019).

Μια επακόλουθη μελέτη που θα χρησιμοποιεί μικτές μεθοδολογίες και διαχρονικά δεδομένα μπορεί να διορθώσει αυτές τις ελλείψεις και να εμβαθύνει την κατανόηση της αυξανόμενης επιρροής του OBOR (Summers, 2016). Η κατανόηση αυτών των περιορισμών είναι κρίσιμη για την τοποθέτηση των αποτελεσμάτων στο σωστό αναλυτικό και μεθοδολογικό πλαίσιο (Yaseen, 2020).

#### **7.4 Προτάσεις πολιτικής και μελλοντικής έρευνας**

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα αυτής της μελέτης, μια βασική πολιτική πρόταση είναι ότι τόσο η Ευρώπη όσο και οι Ηνωμένες Πολιτείες θα πρέπει να συμμετάσχουν στην Πρωτοβουλία «One Belt–One Road» με πιο στρατηγικό, συντονισμένο και ανοιχτό τρόπο (Rolland, 2017). Οι χώρες που συμμετέχουν στο OBOR θα πρέπει να καταρτίσουν λεπτομερή εθνικά σχέδια που να καθορίζουν τους οικονομικούς τους στόχους, τα επίπεδα κινδύνου και τους μακροπρόθεσμους αναπτυξιακούς τους στόχους. Δεν θα πρέπει να αναλαμβάνουν έργα μόνο τη στιγμή που προκύπτουν (Ploberger, 2017). Αυτού του είδους τα σχέδια είναι σημαντικά για να διασφαλιστεί ότι οι επενδύσεις σε υποδομές οδηγούν σε μακροπρόθεσμη ανάπτυξη αντί να ενισχύουν τις άνισες εξαρτήσεις (Khan & Raza, 2023).

Τα ευρήματα σε ευρωπαϊκό επίπεδο υπογραμμίζουν την ανάγκη ενίσχυσης της συνοχής και του συντονισμού των πολιτικών μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ στις αλληλεπιδράσεις τους με την Κίνα και τις πρωτοβουλίες που σχετίζονται με το OBOR (Διεθνές Ινστιτούτο Στρατηγικών Μελετών, 2022). Ένα ενιαίο ευρωπαϊκό πλαίσιο για τον έλεγχο των ξένων επενδύσεων, την τήρηση των κανόνων και τη διαχείριση κρίσιμων υποδομών θα παρείχε στην ΕΕ περισσότερη δύναμη για να προστατεύσει τη στρατηγική της ανεξαρτησία, ενώ παράλληλα θα ήταν ανοιχτή στη συνεργασία προς όφελος και των δύο μερών (Cau, 2018). Το ελληνικό παράδειγμα δείχνει ότι η ύπαρξη διαφορετικών εθνικών προοπτικών δυσχεραίνει τη διαπραγμάτευση ως ομάδα και σας κάνει πιο ανοιχτούς σε εξωτερικές επιρροές (Stopić et al., 2023).

Οι προτάσεις πολιτικής για την Ελλάδα τονίζουν την ανάγκη να βρεθεί ένας συμβιβασμός μεταξύ των βραχυπρόθεσμων οικονομικών οφελών από τη συμμετοχή στο OBOR και των μακροπρόθεσμων στρατηγικών και θεσμικών ανησυχιών (Wrobel, 2022). Η ελληνική κυβέρνηση θα πρέπει να επικεντρωθεί στη διαφοροποίηση των ξένων συμμαχιών της και στη διασφάλιση ότι οι επενδύσεις που σχετίζονται με το OBOR περιλαμβάνονται σε ευρύτερα εθνικά και ευρωπαϊκά αναπτυξιακά σχέδια (Ahmed & Lambert, 2021). Η ενίσχυση της ικανότητας των εγχώριων

ρυθμιστικών αρχών και η διασφάλιση ότι τα έργα ακολουθούν τους κανόνες της ΕΕ μπορούν να βοηθήσουν στη μείωση των κινδύνων που προκύπτουν από την εξάρτηση και τα προβλήματα διακυβέρνησης (Ploberger, 2017). Ένα άλλο σημαντικό σημείο πολιτικής έχει να κάνει με το να είμαστε ανοιχτοί και υπεύθυνοι σχετικά με τον τρόπο χρηματοδότησης και υλοποίησης των έργων OBOR (Oliveira et al., 2020). Τόσο οι χώρες υποδοχής όσο και οι ξένοι οργανισμοί θα πρέπει να πιέσουν για μεγαλύτερη διαφάνεια σχετικά με τους όρους χρηματοδότησης, τις ρυθμίσεις επιμερισμού του κινδύνου και τις μακροπρόθεσμες δεσμεύσεις που συνοδεύουν τα έργα υποδομής (Cau, 2018). Η αυξημένη διαφάνεια θα επιτρέψει ακριβέστερες αξιολογήσεις της βιωσιμότητας του χρέους και του οικονομικού αντίκτυπου, ενθαρρύνοντας έτσι πιο τεκμηριωμένες αποφάσεις (Khan & Raza, 2023).

Από γεωπολιτικής άποψης, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής που ασχολούνται με το OBOR θα πρέπει να το δουν ως μέρος μιας μακροπρόθεσμης αλλαγής προς τον γεωοικονομικό ανταγωνισμό, όχι απλώς ως ένα βραχυπρόθεσμο ή εφάπαξ γεγονός (Luttwak, 1990). Για να συνεργαστείτε με το OBOR, πρέπει να σχεδιάσετε την οικονομία σας και επίσης να σκεφτείτε μελλοντικά τις αλλαγές στην εξουσία και την παγκόσμια διακυβέρνηση (Zhao, 2014). Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής θα πρέπει να συμπεριλάβουν τα ζητήματα του OBOR στην εξωτερική πολιτική, τον σχεδιασμό ασφάλειας και τα πλαίσια για την περιφερειακή συνεργασία (Tudoroiu, 2023). Η παρούσα μελέτη υπογραμμίζει την ανάγκη για πρόσθετες εμπειρικές, συγκριτικές και διαχρονικές έρευνες σχετικά με τις επιπτώσεις του OBOR σε διάφορες γεωγραφικές περιοχές και τομείς (Oliveira et al., 2020). Συγκριτικές μελέτες που διερευνούν τις διαφορές στα αποτελέσματα σε διάφορες περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής, θα εμβάθυναν την κατανόηση του πώς τα θεσμικά περιβάλλοντα επηρεάζουν την επιτυχία και τους κινδύνους του OBOR (Embong et al., 2017). Αυτός ο τύπος έρευνας θα μπορούσε να βοηθήσει στην κατανόηση της διαφοράς μεταξύ δομικών προτύπων και δυναμικών που είναι χαρακτηριστικά ενός συγκεκριμένου περιβάλλοντος (Khan & Raza, 2023).

Η επακόλουθη μελέτη θα πρέπει να ενσωματώσει μεθοδολογίες μικτών μεθόδων που συνδυάζουν ποσοτικά δεδομένα σχετικά με τις εμπορικές ροές, τις επενδύσεις και το χρέος με ποιοτικές προοπτικές από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τις επιχειρήσεις και τους τοπικούς πληθυσμούς (Ahmed Kaleemi, 2019). Η έρευνα πεδίου θα μπορούσε να διασαφηνίσει τις τοπικές αντιλήψεις και διαπραγματεύσεις γύρω από τα έργα OBOR, αποφέροντας μια πιο λεπτομερή

κατανόηση των κοινωνικών και πολιτικών τους επιπτώσεων (Summers, 2016). Αυτό θα μετριάσει τους περιορισμούς που ενυπάρχουν στην εξάρτηση από δευτερογενείς πηγές και την ανάλυση σε συνολικό επίπεδο (Rolland, 2017). Επιπλέον, απαιτείται πρόσθετη θεωρητική διερεύνηση για την ενίσχυση των εννοιολογικών πλαισίων που συνδέουν τη γεωπολιτική και τη γεωοικονομία στο πλαίσιο εκτεταμένων έργων συνδεσιμότητας (Luttwak, 1990). Το OBOR παρέχει μια σημαντική εμπειρική περίπτωση για την ανάλυση των ρόλων των υποδομών, των οικονομικών και των αφηγήσεων ως μηχανισμών εξουσίας εντός ενός πολυπολικού διεθνούς συστήματος (Baik, 2019). Η δημιουργία πιο ενοποιημένων θεωρητικών πλαισίων θα ενίσχυε τις συζητήσεις στις διεθνείς σχέσεις και την πολιτική οικονομία (Yaseen, 2020). Τέλος, μελλοντικές μελέτες θα πρέπει να διερευνήσουν τις διαρκείς επιπτώσεις του OBOR στην παγκόσμια διακυβέρνηση, την περιφερειακή ολοκλήρωση και την ανάπτυξη διεθνών κανόνων (Turker, 2024). Καθώς το OBOR συνεχίζει να αλλάζει, ο τρόπος με τον οποίο αλληλεπιδρά με τους τρέχοντες θεσμούς και τις νέες επιλογές θα επηρεάσει την κατεύθυνση του διεθνούς συστήματος (Tudoroiu, 2023). Για να καταλάβουμε εάν το OBOR θα έκανε τα πράγματα πιο κατακερματισμένα ή θα βοηθούσε στη δημιουργία νέων τρόπων συνεργασίας των χωρών σε παγκόσμια ζητήματα, είναι σημαντικό να κατανοήσουμε αυτές τις διαδικασίες (Cau, 2018).

## Βιβλιογραφία

- Ahmed Kaleemi, I. (2019). Crisis Communication on One Belt and One Road Initiative of China: A Geo-Political Change. *International Journal of Crisis Communication*, 3(1), 22–29. <https://doi.org/10.31907/2617-121x.2019.03.01.4>
- Ahmed, F., & Lambert, A. (2021). *The Belt and Road Initiative*. <https://doi.org/10.4324/9781003244219>
- Baik, J. (2019). “One Belt One Road” and the geopolitics of empire. *Inter-Asia Cultural Studies*, 20(3), 358–376. <https://doi.org/10.1080/14649373.2019.1649013>
- Blanchard, J.-M. F., & Flint, C. (2017). The Geopolitics of China’s Maritime Silk Road Initiative. *Geopolitics*, 22(2), 223–245. <https://doi.org/10.1080/14650045.2017.1291503>
- Cau, E. (2018). Geopolitical Implications of the Belt and Road Initiative: The Backbone for a New World Order? *Contemporary Chinese Political Economy and Strategic Relations: An International Journal*, 4(1), 39–105. <https://doaj.org/article/73b2a3e0b652444b9e8e9a928a9ee2ed>
- Embong, R. H., Evers, H.-D., & Ramli, R. (2017). One Belt, One Road (Obor) and Malaysia: A Long-Term Geopolitical Perspective. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3004655>
- Khan, M. F., & Raza, A. (2023). Geo-Economic and Geo-Political Aspects of One Belt One Road (OBOR). *Management and Sustainability in the Belt and Road*, 253–277. <https://doi.org/10.1201/9781003198147-10>
- Luttwak, E. N. (1990). From Geopolitics to Geo-Economics: Logic of Conflict, Grammar of Commerce. *The National Interest*, 20(20), 17–23.
- Oliveira, G. de L. T., Murton, G., Rippa, A., Harlan, T., & Yang, Y. (2020). China’s Belt and Road Initiative: Views from the ground. *Political Geography*, 82, 102225. <https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2020.102225>

Ploberger, C. (2017). One Belt, One Road – China’s new grand strategy. *Journal of Chinese Economic and Business Studies*, 15(3), 289–305. <https://doi.org/10.1080/14765284.2017.1346922>

Rolland, N. (2017). China’s “Belt and Road Initiative”: Underwhelming or Game-Changer?. *The Washington Quarterly*, 40(1), 127–142. <https://doi.org/10.1080/0163660x.2017.1302743>

Stopić, Z., Bakota, I., & Šabić, S. Š. (2023, November 1). *Assessing Sino-Croatian Relations: From “Diamond” to Cautious Engagement*. [https://www.researchgate.net/profile/Zvonimir-Stopic/publication/381305555\\_Assessing\\_Sino-Croatian\\_Relations\\_From\\_](https://www.researchgate.net/profile/Zvonimir-Stopic/publication/381305555_Assessing_Sino-Croatian_Relations_From_)

Summers, T. (2016). China’s “New Silk Roads”: sub-national regions and networks of global political economy. *Third World Quarterly*, 37(9), 1628–1643. <https://doi.org/10.1080/01436597.2016.1153415>

The International Institute for Strategic Studies. (2022). *China’s Belt and Road Initiative*. <https://doi.org/10.4324/9781003393429>

Tudoroiu, T. (2023). *The Geopolitics of China’s Belt and Road Initiative*. <https://doi.org/10.4324/9781032616001>

Turker, H. (2024). Charting a Decade of Change: Achievements and Challenges of the Belt and Road Initiative at Ten. *China Quarterly of International Strategic Studies*, 1–29. <https://doi.org/10.1142/s2377740023500033>

Victoria, A. (2018, March 11). *China new Geopolitics: One Belt – One Road*. Academia.edu. [https://www.academia.edu/36130836/China\\_new\\_Geopolitics\\_One\\_Belt\\_One\\_Road](https://www.academia.edu/36130836/China_new_Geopolitics_One_Belt_One_Road)

Wrobel, R. (2022). *The Chinese belt and road initiative between economics and geopolitics: Consequences for Armenia*. <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/261206/1/1809040345.pdf>

Yaseen, H. (2020). One belt one road (obor) and neo-urasianism: an overview. *Journal of European Studies (JES)*, 36(2), 130–149. <https://asce-uok.edu.pk/journal/index.php/JES/article/view/149>

Zhao, S. (2014). A New Model of Big Power Relations? China–US strategic rivalry and balance of power in the Asia–Pacific. *Journal of Contemporary China*, 24(93), 377–397.  
<https://doi.org/10.1080/10670564.2014.953808>